

*Oktatás, kutatás, gyógyítás: 250 éve
az egészség szolgálatában*

KUTATÁSI PORTFÓLIÓ

**SEMMELWEIS EGYETEM
EGÉSZSÉGTUDOMÁNYI KAR**

2020

SZERKESZTETTE:

DR. DÖRNYEI GABRIELLA
TUDOMÁNYOS DÉKÁNHELYETTES

KÁMÁN ÉVA MÁRIA
ÜGYVIVŐ SZAKÉRTŐ

TARTALOMJEGYZÉK

ADDIKTOLÓGIAI TANSZÉK	7
ÚJ PSZICHOAKTÍV SZEREK HASZNÁLÓI PSZICHOSZOCIÁLIS JELLEMZŐINEK VIZSGÁLATA.....	7
A TUDAT-TÖRŐ PREVENCIÓS SZABADULÓSZOBA HATÉKONYSÁGVIZSGÁLATA	8
ALKALMAZOTT PSZICHOLÓGIA TANSZÉK	9
A STRESSZKEZELÉS FELMÉRÉSE A FELSŐOKTATÁSBAN	9
AZ IDŐSKORI SARCOPENIA RIZIKÓ INTERVENCIÓS LEHETŐSÉGEINEK VIZSGÁLATA, KÜLÖNÖS TEKINTETTEL A HMB-SZUPPLEMENTÁCIÓRA ÉS AZ ELEKTORMÁGNESES TÉR KEZELÉSRE	10
SZÁMÍTÓGÉP-ALAPÚ MODERN TESTKÉPVIZSGÁLÓ ESZKÖZÖK VALIDÁLÁSA	11
EGYETEMI HALLGATÓK ÉLETELÉGEDETTségÉNEK FŐBB JELLEMZŐI.....	12
MORFOLÓGIAI ÉS FIZIOLÓGIAI TANSZÉK	13
A KORAI FEJLŐDÉSI IDŐSZAK MOZGÁSZAVARAINAK LEHETSÉGES TERÁPIÁJA EGÉSZTEST VIBRÁCIÓS KEZELÉSSEL.....	13
ENDOKANNABINOID JELÁTVITEL HATÁSA AZ ÉRFAL FUNKCIONÁLIS MŰKÖDÉSÉRE ÉS REMODELING FOLYAMATAIRA.....	14
METABOLIKUS ÉS HORMONÁLIS VÁLTOZÁSOK HATÁSAI AZ ÉRRENDSZER ALKALMAZKODÁSI FOLYAMATOKRA ÉS AZ ÉRÁTÉPÜLÉSRE.....	15
IDŐSEK FUNKCIONÁLIS KÉPESSÉGEINEK MEGŐRZÉSE ÉS ESÉSMEGELŐZÉS	16
A VÉNÁS VARIKOZITÁS EGY LEHETSÉGES MODELLJE PATKÁNYBAN.....	17
RÉSZVÉTEL A MAGYAR IKERREGISZTER IRÁNYÍTÁSÁVAL SZERVEZETT IKERADATBÁZIS ÉPÍTÉSÉBEN JÖVŐBENI KÖZEGÉSZSÉGTANI JELENTŐSÉGŰ VIZSGÁLATOKHOZ	18
A FIZIKAI AKTIVITÁS („SPORTOLÁS”) SZEREPE AZ ÖREGEDÉS SORÁN BEKÖVETKEZŐ AGYI VASOMOTOR ÉS KOGNITÍV FUNKCIÓK CSÖKKENTÉSÉNEK MEGELŐZÉSÉBEN.....	19
TÁRSADALOMTUDOMÁNYI TANSZÉK	21
ÁPOLÓK SZOCIOÖKONÓMIAI STÁTUSZA	21
AZ EGÉSZSÉGÜGYI SZAKDOLGOZÓK GONDOLKODÁSÁNAK, TEVÉKENYSÉGÉNEK ÉS KOMPETENCIÁINAK SZOCIOKULTURÁLIS MINTÁZATAI SPECIÁLIS ÉLETHELYZETBEN LÉVŐ BETEGEK EGÉSZSÉGÜGYI ELLÁTÁSÁBAN.....	22
SZOCIÁLIS KÉSZENLÉT A MAGYAR TÁRSADALOMBAN AZ EGÉSZSÉGTURIZMUSRA.....	23
A ROMÁK ÉS AZ EGÉSZSÉGÜGYI ELLÁTÓRENDSZER KAPCSOLATA INTERDISZCIPLINÁRIS MEGKÖZELÍTÉSBN	23
PERINATÁLIS CENTRUMOKBAN DOLGOZÓ ORVOSOK ÉS EGÉSZSÉGÜGYI SZAKDOLGOZÓK SZAKMAI FELADATAIHOZ KÖTÖDŐ ETIKAI ÉS JOGI KÉRDÉSEK VIZSGÁLATA AZ ÉLET ELEJÉHEZ ÉS VÉGÉHEZ KAPCSOLÓDÓ DILEMMÁK ÉRTÉKELÉSE SZEMPONTJÁBÓL	24

A HAZAI EGÉSZSÉGNEVELÉS KORSZERŰ PEDAGÓGIAI MEGKÖZELÍTÉSE A KORTÁRS-OKTATÁS SEGÍTSÉGÉVEL; TANULJ-TANÍTS-D-TUDD (TANTUDSZ).....	25
AZ INTERKULTURALITÁS FILOZÓFIAI HERMENEUTIKAI OLVASATA ÉS EGÉSZSÉGÜGYI VONATKOZÁSAI	26
AZ EGÉSZSÉGÜGY TÁRSADALMI PERCEPCIÓJA EGY HÁTRÁNYOS HELYZETŰ KISTÉRSÉGBEN	27
ÁPOLÁSTAN TANSZÉK	28
EGÉSZSÉGÜGYI SZAKDOLGOZÓK MENTÁLIS ZAVAROKKAL KAPCSOLATOS ISMERETEINEK ÉS A BETEGEKKEL SZEMBENI ATTITŰDJÉNEK VIZSGÁLATA.....	28
TÚSZÚRÁSOS BALESETEK HAZAI ALAKULÁSÁNAK VIZSGÁLATA 2006-2021 KÖZÖTT	29
NYOMÁSI ÉS VÉNÁS FEKÉLYEK SZIMULÁCIÓS KÖRNYEZETBEN.....	30
A KÓRHÁZI ELLÁTÁS ÉS AZ ÁPOLÁSI BEAVATKOZÁSOK PSZICHÉS HATÁSAI A GYERMEKEKRE ÉS A GYERMEKÁPOLÓKRA.....	31
KOCKÁZATALAPÚ PREDIABETES-SZŰRÉS EGY VIDÉKI CSALÁDORVOSI PRAXISBAN.....	32
DIETETIKAI ÉS TÁPLÁLKOZÁSTUDOMÁNYI TANSZÉK.....	33
A TÁPLÁLTSÁGI ÁLLAPOT ÉS TÁPANYAG-BEVITELI ÉRTÉK MONITOROZÁSA KÜLÖNBÖZŐ ÉLETKOROKBAN, AZ EGÉSZSÉGMEGŐRZÉS ÉS A TÁPLÁLKOZÁSFÜGGŐ BETEGSÉGEK TÁPLÁLKOZÁSI RIZIKÓ TÉNYEZŐINEK AZONOSÍTÁSA ÉRDEKÉBEN.....	33
A TÁPSZERKONYHÁK HIGIÉNÉJE, TEVÉKENYSÉGI FOLYAMATAINAK SZERVEZÉSE ÉS INFORMÁCIÓS RENDSZERE	34
EGÉSZSÉGTUDATOS JÖVŐ – FENNTARTHATÓSÁG A KÖZÉTKEZTETÉSBEN.....	34
A KÖZÉTKEZTETÉS - MINT A TÁPLÁLKOZÁSI MAGATARTÁSNEVELÉS EGYIK FORMÁJÁNAK - SZEREPE A TÁPLÁLKOZÁSI ATTITŰDÖK KIALAKULÁSÁBAN	35
SPORTOLÓK ERGOGÉN TÁPLÁLKOZÁSA, DIETOTERÁPIÁS INTERVENCIÓK ÉS A TESTEDZÉS SZERVEZETRE GYAKOROLT HATÁSAI.....	35
DIABETESES BETEGEK DIETOTERÁPIÁJÁNAK TÁMOGATÁSA MOBIL APPLIKÁCIÓS PROGRAM HASZNÁLATÁVAL.....	36
IDŐSEK TÁPLÁLTSÁGI ÁLLAPOTÁNAK ÉS TÁPANYAG-BEVITELI ÉRTÉKEINEK MONITOROZÁSA; IDŐSOKTATÁS A TÁPLÁLKOZÁSI ATTITŰD BEFOLYÁSOLÁSÁÉRT	36
BIOLÓGIAILAG AKTÍV KOMPONENSEK VIZSGÁLATA ÉLELMISZEREKBEK	37
FIZIOTERÁPIAI TANSZÉK	38
AZ ÚSZÓVÁLL PREVENCIÓS LEHETŐSÉGEI GYERMEKKORBAN	38
A HATÉKONY EGÉSZSÉGÜGYI KOMMUNIKÁCIÓ SZEREPE AZ ADHERENCIA NÖVELÉSÉBEN	39
KOMPLEX FIZIOTERÁPIA CISZTÁS FIBRÓZISBAN.....	40
A BEAVATKOZÓ ÁLLOMÁNY KONDICIONÁLIS KÉPESSÉGEI FEJLESZTÉSÉNEK ÚJ IRÁNYAI, KÜLÖNÖS TEKINTETTEL A KATASZTRÓFÁK FELSZÁMOLÁSÁNÁL JELENTKEZŐ EXTRÉM HATÁSOK KEZELÉSÉRE	41
VASTAGBÉLDAGANATOS BETEGEK ONKOTERÁPIÁJA SORÁN ACTIVITY TRACKER HASZNÁLATÁVAL	42

SZÜLÉSZETI ÉS NŐGYÓGYÁSZATI KLINIKAI ISMERETEK TANSZÉK	43
A TERHESSÉGI HYPERTÓNIAK ETIOLÓGIÁJÁNAK ÉS KLINIKUMÁNAK VIZSGÁLATA ÉS A TERHESGONDOZÁS JELENTŐSÉGE A KÓRKÉP FELISMERÉSÉBEN	43
SZEMÉSZETI KLINIKAI ISMERETEK TANSZÉK	44
SZARUHÁRTYA DISZTRÓFIÁK DIAGNOSZTIKÁJA ÉS KEZELÉSI LEHETŐSÉGEI	44
ORTHOKERATOLÓGIA SZEREPE A MYOPIA PROGRESSZIÓBAN	44
ÚJ LEHETŐSÉGEK A KERATOCONUS TERÁPIÁJÁBAN.....	45
ÚJ LEHETŐSÉGEK A KERATOCONUS KORAI FORMÁINAK DIAGNOSZTIKÁJÁBAN.....	45
Családgondozási Módszertani Tanszék	46
VÉDŐNŐI ELLÁTÁS EURÓPÁBAN	46
VIZELETTARTÁSI ÉS ÜRÍTÉSI PROBLÉMÁK VIZSGÁLATA.....	47
POSZTPARTUM NŐI SZEXUÁLIS FUNKCIÓK PROSPEKTÍV VIZSGÁLATA	47
A KORASZÜLÉS/ KISSÚLYÚ SZÜLETÉS/ FEJLŐDÉSI RENDELLENESÉGEK KIALAKULÁSÁNAK OKAIT VIZSGÁLÓ FELMÉRÉS	48
EGÉSZSÉGTUDOMÁNYI KLINIKAI TANSZÉK	49
ORÁLIS ANTIKOAGULÁNS KEZELÉSBEN RÉSZESÜLŐ BETEGEK TERÁPIÁS ADHERENCIÁJA	49
EGYNAPOS SEBÉSZETTEL KAPCSOLATOS GAZDASÁGOSSÁGI, BETEGBIZTONSÁGI KÉRDÉSEK.....	50
KÜLÖNBÖZŐ ÖSSZETÉTELŰ PARENTERÁLIS TÁPLÁLÓ KEVERÉKINFÚZIÓK STABILITÁSÁNAK VIZSGÁLATA. MESTERSÉGES TÁPLÁLÁS GYAKORLATA. KÓRHÁZI, KLINIKAI TÁPLÁLÁSI TEAMEK GYAKORLATÁNAK ELEMZÉSE	50
THROMBOCYTA RETRACTIO VIZSGÁLATA ANTIFOSZFOLIPID SZINDRÓMÁBAN SZENVEDŐ BETEGEKEN	51
Oxiológia és Sürgősségi Ellátás Tanszék	52
A KIVONULÓ MENTŐDOLGOZÓK HALÁLÁLLAL KAPCSOLATOS ATTITÚDJÉNEK VALAMINT BEFOLYÁSOLÓ TÉNYEZŐINEK VIZSGÁLATA	52
Epidemiológia Tanszék	53
ATP JELENLÉTÉN ALAPULÓ GYORS MIKROBIOLÓGIAI MÓDSZEREK A FERTŐZÉSEK MEGELŐZÉSE CÉLJÁBÓL.....	53
LEVENDULA ANTIMIKROBIÁLIS HATÉKONYSÁGÁNAK VIZSGÁLATA	54
A NANOANYAGOK KÖRNYEZET- ÉS EGÉSZSÉGKOCKÁZATÁNAK VIZSGÁLATA	55
KÖRNYEZETI EREDETŰ EGÉSZSÉGKOCKÁZAT ÉRZÉKELÉS VIZSGÁLATA.....	56
KÖRNYEZETI EREDETŰ MEGBETEGEDÉSEK EGÉSZSÉGKOCKÁZATÁNAK VIZSGÁLATA	57

ADDIKTOLÓGIAI TANSZÉK

TANSZÉKVEZETŐ: **DR. RÁCZ JÓZSEF** egyetemi tanár

ELÉRHETŐSÉG: TEL: 48-64919, E-MAIL: ADDIKTOLOGIA@SE-ETK.HU

ÚJ PSZICHOAKTÍV SZEREK HASZNÁLÓI PSZICHOSZOCIÁLIS JELLEMZŐINEK VIZSGÁLATA

Magyarországon, de Európa más területein is az új pszichoaktív anyagok száma folyamatosan nő, használók számával együtt. Az eddig hagyományosnak számító ellátási formák nem megfelelően működnek ezekben az esetekben, ezért új prevenciós és kezelési módszereket kell kialakítani, amihez a használók és a használat jobb megértése szükséges. Ennek része a pszichoszociális jellemzők feltárása, a veszélyeztetettség megállapítása.

Az új pszichoaktív szerek kihívást jelentenek az egészségügyi és a szociális ellátórendszer számára. Ezért fontos megismernünk a használók, illetve a terápiába került használók pszichoszociális jellemzőit. Így célzottabb intervenciót tudunk számukra tervezni: pl. a prevenció, az elérés, a bejutás, a terápia tervezés tekintetében.

A KUTATÁS VEZETŐJE: Dr. RácZ József, Dr. Demetrovics Zsolt (Eötvös Loránd Tudományegyetem Pedagógiai és Pszichológiai Kar)

KONTAKT: Dr. Kapitány-Fövény Máté - kapitany.foveny@se-etk.hu

PARTNERINTÉZMÉNY: Eötvös Loránd Tudományegyetem Pszichológiai Intézet

A TUDAT-TÖRŐ PREVENCIÓS SZABADULÓSZOBA HATÉKONYSÁGVIZSGÁLATA

A Tudat-törő névre keresztelt prevenciós szabadulószoza kooperatív feladatok útján vezeti végig a szobába érkező 5-6 fős játékoscsapatokat egy szerhasználó életútján, kiemelve a szerhasználat és addikció szempontjából fontos kockázati tényezőket. A játékélményt csoportos diszkusszió követi. A szoba tizenéves diákokat ingyenesen fogad prevenciós céllal.

A kutatás célja, hogy a szabadulószoza hatékonyságát a játék kipróbálása előtti (T0) és közvetlenül a játékot követő (T1) adatgyűjtés segítségével vizsgálja annak fényében, hogy a résztvevők a játékélmény hatására tapasztalnak-e változást a pszichoaktív szerekkel kapcsolatos tudás, az észlelt énhatékonyság, állapotszorongás és a legtöbbször használt pszichoaktív szerrel kapcsolatos sóvárgás tekintetében. A vizsgálati csoportot (a szobát kipróbálók) a felsorolt változók kapcsán összehasonlítjuk egy tantermi prevenciós előadáson résztvevő csoporttal, illetve egy prevenciós beavatkozásban nem részesülő kontrollcsoporttal.

A KUTATÁS VEZETŐJE: Dr. Kapitány-Fövény Máté

KONTAKT: Dr. Kapitány-Fövény Máté - kapitany.foveny@se-etk.hu

PARTNERINTÉZMÉNY: XIII. Kerületi Prevenciós Központ

ALKALMAZOTT PSZICHOLÓGIA TANSZÉK

TANSZÉKVEZETŐ: DR. BAJI ILDIKÓ főiskolai tanár

ELÉRHETŐSÉG: TEL: 48-64920, E-MAIL: PSZICHOLOGIA@SE-ETK.HU

A STRESSZKEZELÉS FELMÉRÉSE A FELSŐOKTATÁSBAN

A fiatalok körében a felsőfokú tanulmányok megkezdésével a beilleszkedés nehézsége, az elvárások növekedése, a kívánt érdemjegyek eléréséhez fűződő teljesítménykényszer, a stresszhatásoknak való kitettség jelentős mértékben növekszik, ami fokozott szorongás, stressz, depresszió, fizikális kimerülés, kiégés képében jelentkezhet (Burnard, és mtsai., 2008) (Tavolacci, és mtsai., 2013).

Globális szinten a hallgatókat érő stresszhatások, illetve azok negatív következményei olyan mértékűvé váltak, hogy a diákokat egyre gyakrabban fenyegeti a kiégés veszélye. A legújabb felmérések szerint az észlelt stressz 21-90%-ban, míg a depresszió, szorongás, kiégés 27-75%-ban van jelen (Fares et al 2016), a hallgatók 5-10%-ánál a suicidum gondolata is felmerül (Compton, Carrera, & Frank, 2008) (Santen, Holt, Kemp, & Hemphill, 2010). Az általános kimerülés további egyézségügyi problémákat indukálhat, mint alvási zavarokat, vérnyomásingadozást, vagy egyéb pszichoszomatikus tüneteket (Arbabisarjou, és mtsai., 2016).

Kutatásunk célja az egyetemi hallgatók átfogó pszichoszociális és egészségpszichológiai felmérése, a stressztényezők azonosítása, valamint a vizsgahelyzet okozta distressz hatásának vizsgálata a lelki/mentális állapotra és a vizsgaeredményekre. A kutatás további célja a stresszkezelés, az érzelemszabályozás, a megküzdés módozatainak, valamint a mobilizálható erőforrásoknak a feltárása. Olyan pszichoszociális intervenciók kidolgozása és hatásvizsgálata, amelyek hatékonyan segíthetik a hallgatók stresszel való megküzdését, a vizsgázás eredményességét, a lemorzsolódás csökkenését.

Vizsgálatunkba minden szakot reprezentáló minta, mintegy 400 hallgató bevonását tervezzük.

A KUTATÁS VEZETŐJE: Dr. Kovács Zsuzsa

KONTAKT: Dr. Kovács Zsuzsa - kovacszs@se-etk.hu

AZ IDŐSKORI SARCOPENIA RIZIKÓ INTERVENCIÓS LEHETŐSÉGEINEK VIZSGÁLATA, KÜLÖNÖS TEKINTETTEL A HMB-SZUPPLEMENTÁCIÓRA ÉS AZ ELEKTORMÁGNESES TÉR KEZELÉSRE

Az idős emberek (>65 év felett) egyre több táplálkozással összefüggő nehézségbe ütköznek. A generalizált izomerő-és izomtömeg-vesztés, más néven a szarkopénia összefüggésbe hozható idős korban a magasabb elesési rizikóval, a csökkent fizikális teljesítőképességgel a hétköznapi aktivitások során, valamint a hospitalizációval és a mortalitással. A legtöbb szarkopénia prevencióval vagy kezeléssel kapcsolatos kutatás komplex táplálkozási és fizikai interakciót igényel. A HMB (béta-hidroxi-béta-metilbutirát) egyik elágazó szénláncú aminosavunk (leucin) metabolitja. A leucin fő külsőleges ételmi forrásai a húskok, a halak, a tejtermékek, a szója, egyéb hüvelyesek és az olajos magvak. A HMB anabolikus, izomerőt és aerob állóképességet növelő hatása miatt hamar elterjedt a sportolók körében, de mára már szinte bizonyossá vált, hogy elsősorban edzetlen embereknél hatásos szupplementációja. Az izomtömeg-vesztés bekövetkezhet fizikai inaktivitás, betegség, életviteli sajátosságok vagy természetes, öregedéssel járó folyamat részeként. A sarcopenia egyik lehetséges oka az idős izomzat táplálékbeviteli stimulációra történő anabolikus rezisztenciája. Salto és mtsai. feltételezik a HMB-szupplementáció kognitív funkciókra gyakorolt pozitív hatását is. Feltételezhető, hogy a felnőttkorban elkezdett HMB-szupplementáció prevenciós szereppel bírhat a kognitív funkciók. A HMB-szupplementáció kognitív funkciókra gyakorolt hatásának vizsgálata humán modellekben limitált, noha hatásosságának preconcepcióját erősíti, hogy a HMB a vér-agy gáton átjut. A Sansa elektromágneses tér kezelés mint terápiás módszer pozitív eredményeket mutat plasztikai sebészet terén, mind ödéma és fájdalomcsökkentő kezelés, krónikus sebek gyógyulásában, deréktáji fájdalmak és térdízületi kopási fájdalmak csökkentésében, valamint csonttörések gyógyulásában. Kutatásunk során önkéntes kérdőíveket, Sansa elektromágneses kezelést, HMB-szupplementációt és mozgásszervi, dietetikai felméréseket alkalmazunk.

A KUTATÁS VEZETŐJE: Dr. Nyakas Csaba
Dr. Baji Ildikó

KONTAKT: Dr. Baji Ildikó - pszichologia@se-etk.hu
Dr. Nyakas Csaba - nyakas.csaba@tf.hu

PARTNERINTÉZMÉNY: Testnevelési Egyetem Molekuláris Edzésélettani Kutató Központ

Az anorexia nervosa (AN) jelenleg a legmagasabb halálozási rátával rendelkező pszichiátriai kórkép, melynek vezető tünete a testképzavar. A testkép zavarának terápiás korrekciója nehéz, sokszor el is marad, így a visszaesés az evészavarok esetében jelentős. Maga a testképzavar ugyanakkor rendszerint megelőzi a problémás evési magatartások kialakulását, így felismerése, diagnosztikája kiemelt fontosságú. A helyzetet nehezíti, hogy a média egyre inkább erősödő hatása mellett az evés- és testképzavarok kialakulásának kezdete egyre korábbra tehető.

A testképzavar diagnosztikájára számos eszköz áll rendelkezésre, ezek azonban többnyire kérdőíves módszerek. Az információs technológia fejlődésével megjelentek a számítógép-alapú eljárások, melyek képesek a testkép attitűd és perceptuális komponensét is vizsgálni, ezek azonban még nem terjedtek el igazán. Ezen módszerek előnye, hogy immerzívek, részletgazdagak és a használatukhoz szükséges eszköz már minden irodában vagy oktatási intézményben elérhető.

A kutatásom egyik célja, hogy olyan számítógépes testképvizsgáló eszközöket validáljak, melyek később gyakorló szakembereknek nyújthat diagnosztikai vagy utánkövetési lehetőséget. Jelenleg több olyan 3D-s grafikai modellező szoftver is van a piacon, melyek kiválóan alkalmasak a testkép vizsgálatára, ugyanakkor ezeket nem használják széles körben erre a célra. Kutatásomban egy részről a DAZ 3D Studio program bemérését végzem, hogy statisztikailag is alátámaszthatóan, megbízható és érvényes mérőeszközként kerüljön be a klinikusok diagnosztikai eszköztárába. Ezen felül szeretném kiaknázni a részletgazdagság nyújtotta lehetőségeket, miszerint a testkép vélhetően nem egy olyan egységes fogalom, mint azt korábban gondoltuk – és itt nem a perceptuális és attitűdkomponensekre gondolok –, hiszen az egyszerre jelen lévő eltérő testideálok és társadalmi üzenetek hatására a test különböző részei különböző jelentéssel is bírnak, és ezek faktorstruktúrájának felderítése hozzájárulhat az evés- és testképzavarban szenvedők ellátásának fejlesztéséhez.

A KUTATÁS VEZETŐJE: Leindler Milán

KONTAKT: Leindler Milán - leindlermilan@gmail.com

EGYETEMI HALLGATÓK ÉLETELÉGEDETTSÉGÉNEK FŐBB JELLEMZŐI

Elméleti háttér: A szubjektív jól-lét fogalmának és dimenzióinak egyéni értékelése, megélése esszenciális alapja az életminőségnek, emiatt a pozitív pszichológiai irányzatok gyakran teszik kutatás tárgyává. Az élet értelmességének hiánya számos mentális és pszichoszomatikus zavart okozhat az egyénben, épp ezért lehet fontos annak feltérképezése, hogy a számos mikro-és makrokörnyezeti kihívással találkozók generáció milyen attitűddel viszonyul saját létéhez, mennyire tartja értelmesnek az életét, illetve az életminőség bizonyos összetevői (egészség, elégedettség, közérzet, életcél-felállítás stb.) hogyan jelennek meg a fiatalok életvezetésében. A pszichológiai jól-lét két főtengeylen értelmezhető: egyrészt megkülönböztethető a hedonisztikus jól-lét, mely főként a boldogságérzet, pozitív affektivitás tengelyén határozható meg, másrészt pedig megrajzolható az ún. eudémonikus jól-lét, mely az élet értelmességét, az életcélok meglétét, s a kognitív elemeket helyezi fókuszba. Mivel a magasabb fokú szubjektív jól-lét magában hordoz olyan személyiségjegyeket és képességeket is, mint barátságosság, produktivitás, elfogadás, nyitottság, aktivitás, így az nemcsak az egyén, hanem a társadalom számára is igen hasznos lehet. A szubjektív jól-létet, életcélokat ugyanakkor meghatározza számos genetikai, szocio-kulturális, nevelési összetevő is, ezért az életelégedettségre vonatkozó válaszokban - főképp a fiatal korcsoportoknál - megjelenhetnek szülői, társadalmi elvárásokat, egyéni vágyakat, jövőbeni terveket tükröző állítások is, melyek nem az aktuális vagy reális állapotot tükrözik.

Alkalmazott módszerek: A felmérés 2018/19-ben három kérdőíves eszközzel történt, 18-25 éves korcsoportban, 163-as elemszám, véletlenszerű mintában, „hólabda” módszerrel, a papíralapú kérdőívek azonnali visszajuttatásával. Mindhárom kérdéslistában egy 7 fokozatú Likert skálán kellett a válaszadó hallgatóknak bejelölniük a rájuk vonatkozó értékeket. A Diener, Emmons, Larsen és Griffin által megalkotott Élettel való Elégedettség Skála magyar validált adaptációja 5 itemet tartalmazott. A második teszt a szubjektív jólléttel kapcsolatos kutatások egyik leggyakrabban alkalmazott kérdőíve, a Crumbaugh és Maholick-féle Életcél Kérdőív 20 állítást foglalt magában, a harmadik, egy saját szerkesztésű 6 elemes item-lista pedig szintén a szubjektív egészségre, boldogságra, közérzetre kérdezett rá. Az adatfeldolgozás SPSS-ben történt, leíró statisztikai módszerekkel.

Várható eredmények: A hipotézisek szerint a hallgatók életelégedettségi mutatóiban a PIL tesztben a legmagasabb összpontszámot az életkörülmények faktor hozhatja. Pozitív korrelációt várunk a boldogság-egészség, a céltudatoság-boldogság, felelősség-életértelem, céltudatoság-örömképesség, elégedettség-változatosság faktorok között. A hallgatók legalább 30%-a 6-os értékben tarthatja ideálisnak az életét, s a feltételezések alapján a megkérdezettek legalább 10%-a semmin se változtatna a jelenlegi életén. A t-próba eredményeiben szignifikáns különbség lehet a nevelkedés lakóhelytípusa és a jól-lét között, a Budapesten nevelkedett fiatalok boldogtalanabbnak és kevésbé egészségesnek érezhetik magukat az egyéb városokban élő társaiknál. Bizonyítható korrelációt várunk a szülők iskolai végzettsége és a céltudatoság között, az életelégedettségben a nemek és részkorcsoportok között viszont nem feltételezhető szignifikáns különbség.

A KUTATÁS VEZETŐJE: Dr. Tóth Tímea

KONTAKT: Dr. Tóth Tímea – totht@se-etk.hu

MORFOLÓGIAI ÉS FIZIOLÓGIAI TANSZÉK

TANSZÉKVEZETŐ: **DR. DÖRNYEI GABRIELLA** főiskolai tanár

ELÉRHETŐSÉG: TEL: 48-64940, E-MAIL: MORFOLOGIA@SE-ETK.HU

A KORAI FEJLŐDÉSI IDŐSZAK MOZGÁSZAVARAINAK LEHETSÉGES TERÁPIÁJA EGÉSZTEST VIBRÁCIÓS KEZELÉSSEL

A téma alapkutatási szinten érinti a hiperkinetikus zavar vizsgálatát és lehetséges terápiáját. A laboratóriumban folyó korábbi kísérletes munkák során a hiperkinetikus- és figyelemzavar (ADHD) tanulmányozására állatkísérletes modellt dolgoztunk ki. A modell segítségével behatóan tanulmányozható a kísérleti állatok fiziológiája különös tekintettel az agyműködésre, amelyek humán vonatkozásban elérhetetlenek, vagy nehezen megvalósíthatók. A rendellenesség alapvető tüneteit mutatjuk ki a kísérleti állatokon (Wistar patkányok): hiperaktivitás, figyelemzavar, impulzivitás, és az ezzel járó kognitív és szociális zavart. Az állatokat a fejlődés különböző időszakában egésztest vibrációs (WBV) kezelésben részesítjük, és az említett tünetek javulását teszteljük. Ezt követően a kezelés pozitív hatásait 7-12 éves ADHD diagnózissal rendelkező gyerekeken vizsgáljuk.

A továbbiakban a vibrációs kezelést cerebrális parézisben illetve izomdisztrófiában szenvedő gyerekeken is alkalmazzuk.

Távlati célunk egy egyszerű, beavatkozás-mentes kezelés előnyeinek kimutatása, és az említett mozgászavarok tüneteinek javítása.

A KUTATÁS VEZETŐJE: Dr. Felszeghy Klára (Testnevelési Egyetem)

KONTAKT: Dr. Hruska Anett - hruskaa@se-etk.hu

PARTNERINTÉZMÉNY: Testnevelési Egyetem

ENDOKANNABINOID JELÁTVITEL HATÁSA AZ ÉRFAL FUNKCIONÁLIS MŰKÖDÉSÉRE ÉS REMODELING FOLYAMATAIRA

Ismert tény, hogy a szervezetünkben termelődő kannabinoidok (endokannabinoidok) szerepet játszanak az élettani működésekben. Ismert továbbá a kannabinoid származékok élvezeti szerként történő fogyasztása, amely szív- és érrendszeri, valamint hormonális zavarokat okozhat. Az endokannabinoidok hatása az agyban és a periférián főként a CB1 kannabinoid receptorokon (CB1R) keresztül érvényesül. Korábbi kutatásaink igazolják, hogy CB1 receptorok jelenléte funkcionálisan befolyásolja egyes érterületek működését.

Vizsgálataink egyik célja annak felderítése, hogy milyen szerepet játszik az endokannabinoid rendszer és a CB1 kannabinoid receptorok jelátviteli működése az erek funkcionális és egyes kórállapotok által indukált (pl. hipertónia, hormonális, metabolikus változások) ératépülési (remodeling) folyamataiban.

Kutatásainkat a Semmelweis Egyetem Élettani Intézet Molekuláris Élettani Laboratóriumában végezzük. Patkányokon és génmódosított (CB1R hiányos) egereken vérnyomásmérést, valamint érfal funkcionális méréseket miográfiás berendezésen végzünk. Az erek átépülési folyamatait szövettani festési módszerekkel vizsgáljuk.

Kutatásaink jelentőségét adja az a tény, hogy az endokannabinoid rendszer és a kannabinoid jelátviteli mechanizmusokat célzó kutatások az élettani folyamatok pontosabb megismerésén túl potenciális terápiás jelentőséggel is bírnak.

A KUTATÁS VEZETŐJE: Dr. Szekeres Mária

KONTAKT: Dr. Szekeres Mária - szekeres.maria@se-etk.hu

PARTNERINTÉZMÉNY: Semmelweis Egyetem Általános Orvostudományi Kar Élettani Intézet

METABOLIKUS ÉS HORMONÁLIS VÁLTOZÁSOK HATÁSAI AZ ÉRRENDSZER ALKALMAZKODÁSI FOLYAMATOKRA ÉS AZ ÉRÁTÉPÜLÉSRE

A menopauza tünetegyüttes a fogamzóképes kor utáni nőket érinti, amely sok esetben kellemetlen tünetekkel jár, pl. fáradékonyság, hőhullámok, ösztrogénszint-csökkenés. Ez az állapot jelentősen növeli a kardiovaszkuláris rizikót. A policisztás petefészek szindróma (PCOS) a nők 5-8%-át érinti, mely a meddőségen túl az utóbbi időben előtérbe került, mint a metabolikus szindróma egyik, fogamzóképes korú nőkben megjelenő formája. Az inzulinrezisztencia és az androgén hormonok túlsúlya gyakori és korai elváltozás PCOS-ban. Így felmerül a kérdés, hogyan befolyásolják a szív-érrendszeri kockázatot és az anyagcsere paramétereiket. Kutatási eredményeink hasznosulhatnak annak előrejelzésében, hogy hamarabb és pontosabban felismerjük az androgéntúlsúly, ösztrogén hiány (menopauza) és policisztás petefészek szindróma okozta korai károsodások megjelenési helyét, formáját és a lehetséges beavatkozási pontokat, valamint új megelőzési és terápiás beavatkozásokat találjunk ezen tünetek enyhítésére.

A kutatás célja egyes metabolikus és hormonális (pl. diabetesz, hipertónia, menopauza, policisztás ovárium szindróma) kórképekben látható hemodinamikai és érrendszeri elváltozások patomechanizmusainak megismerése. A kutatások során célunk ezen kórállapotokban a hormonreceptor-függő jelátviteli mechanizmusok megváltozásának vizsgálata és ezen hatások szerepének felderítése a fenti kórállapotok kialakulásában és előrehaladásában. Célunk továbbá annak farmakológiai előrejelzése, hogy mely jelátviteli folyamat módosításával enyhíthetők az adott metabolikus és hormonális elváltozás során kialakuló kóros érrendszeri alkalmazkodási folyamatok és az erek hosszútávú átépülési folyamatai.

A KUTATÁS VEZETŐJE: Dr. Várbíró Szabolcs (Semmelweis Egyetem Általános Orvosi Kar)

KONTAKT: Dr. Dörnyei Gabriella - dornyeig@se-etk.hu

Hatékony preventív intézkedések nélkül az időskori elesések a gyakoriságuk és komoly következményeik miatt súlyos népegészségügyi problémát fognak jelenteni. Az időskori elesés több rizikófaktor interakciójának következménye, melyek közül több (pl. az egyensúlyzavar, az alsó végtagizmok gyengesége, a járásproblémák) rendszeres fizikai aktivitással befolyásolható. Geriátriai kutatások bizonyították, hogy az időskori funkcionális képességek megtarthatók, az elesések megelőzhetők különféle mozgásprogramokkal.

Kontrollált kutatásokkal azt vizsgáljuk, vajon a különböző mozgás- és egyéb prevenció programok a magyar otthonélő idősök körében is megvalósítható programok-e. Továbbá vizsgáljuk ezeknek a programoknak az egyensúlyra, a funkcionális mobilitásra, a járás kinematikai változóra, az alsó végtagi izomerőre, valamint az állóképességre kifejtett rövid és hosszútávú hatásait. Vizsgáljuk még az időskori funkcionális képességeket befolyásoló tényezőket is. A kimeneti változókat (statikus és dinamikus egyensúly, a járás kinematikai paraméterei, funkcionális mobilitás, alsó végtagi izomerő, aerob állóképesség) standard klinikai tesztekkel és biomechanikai mozgáselemzéssel mérjük. A változásokat és az összefüggéseket az adatok minőségétől függő statisztikai tesztekkel (paraméteres vagy nem paraméteres próbákkal) értékeljük.

A KUTATÁS VEZETŐJE: Dr. Kovács Éva

KONTAKT: Dr. Kovács Éva - kovacse@se-etk.hu

PARTNERINTÉZMÉNY: Fővárosi Önkormányzat Pesti úti Idősök Otthona és Regionális Módszertani Osztály

A VÉNÁS VARIKOZITÁS EGY LEHETSÉGES MODELLJE PATKÁNYBAN

A vénás betegségek gyakorisága meghaladja az 50%-t a hazai lakosság körében. A betegség kezelése és a következményes táppénz, tartós munkaképtelenség, korai nyugdíjazás statisztikai adatok alapján Nyugat-Európában a teljes egészségügyi költségvetés 1-2%-t teszi ki. Fentiek alapján fontos, hogy pontosan megismerjük a betegség kialakulásához vezető mechanizmusokat, mert csak így tudunk preventív módszereket és korszerű terápiákat alkalmazni, ami megelőzheti, illetve mérsékelheti a varikozitás súlyosabb formáinak kialakulását és elkerülhető lesz az ebből adódó munkaképtelenség.

A varikozitás pathomechanizmusának feltérképezéséhez fontos ismernünk, hogy a nyomás- és áramlás milyen biomechanikai változásokat okoz a vénák falában és hogyan hat a véna kollaterális érhálózatára. Állatkísérletes modellt dolgoztunk ki, melyben a patkány v. saphena egy szakaszát részlegesen leszorítottuk (4 hét; nyomás nő, áramlás csökken). A v. saphena környezetében jelentős angiogenezis és varikozitás-szerű tágulatok alakultak ki. A leszorítási idő növelésével (8-12 hét) arányosan bővült a kollaterális hálózat nagysága. A leszorítást tartós gravitációs terheléssel (4 hét, 45°-os fel-fel tilt pozíció csőketrecben) is kombináltuk. A két beavatkozást párhuzamosan alkalmazva már 4 hét után tortuózus lefutású érszakaszok alakulnak ki (varikozitás jelei) és terjedelmesebb kollaterális értömeg fejlődött ki, mint gravitációs terhelés nélkül. A továbbiakban az angiogenezis mértékét immunohisztokémiai markerekkel szeretnénk vizsgálni (pl. KI-67 (sejtproliferációs aktivitás), CD 68 (makrofág aktivitás, szöveti átépülés), SMA (smooth muscle actin, ér-újdonképződés) rezorcin fuchsin festés (elasztikus rostok)).

A KUTATÁS VEZETŐJE: Dr. Nádasy György (Semmelweis Egyetem Általános Orvosi Kar)

KONTAKT: Dr. Dörnyei Gabriella - dornyeig@se-etk.hu

PARTNERINTÉZMÉNY: Állami Egészségügyi Központ, Patológiai Osztály

RÉSZVÉTEL A MAGYAR IKERREGISZTER IRÁNYÍTÁSÁVAL SZERVEZETT IKERADATBÁZIS ÉPÍTÉSÉBEN JÖVŐBENI KÖZEGÉSZSÉGTANI JELENTŐSÉGŰ VIZSGÁLATOKHOZ

Az ikervizsgálatok nagy jelentőségűek a komplex betegségeket kialakító genetikai és környezeti tényezők arányának meghatározásában, valamint az epigenetikai vizsgálatokban. Segítségükkel akár a családi szocializáció hatása is vizsgálható a génműködésre, ill. a fenotípusra. A komolyabb kutatásokhoz rendszerezett ikernyilvántartás szükséges. Bár számos jelentős ikernyilvántartás létezik a világon, azok gyakran önkéntes alapon toborozzák az ikreket, nem pedig rendszer szerint, ún. populációs-alapon, melyben a terület lakossága valóban reprezentálva lenne. Közép-Kelet-Európában egyáltalán nincs populáció alapú ikernyilvántartás, és releváns ikerkutatások sem léteznek. A projektünk célja az, hogy létrejöjjön egy olyan Magyar Ikerregiszter, mely a Magyarországon született és itt élő közel valamennyi ikret összegyűjti. A Semmelweis Egyetem és a Közép-Európai Egyetem munkatársaival együttműködve induló közös munkánk közvetlen célja az ikrekkel történő első kapcsolatfelvétel és a folyamatos kapcsolattartás kezdeményezése, beleegyezésük kérése a jövőbeni kutatásokhoz szükséges eléréshez.

A KUTATÁS VEZETŐJE: Dr. Tárnoki Ádám Domonkos (Semmelweis Egyetem / Magyar Ikerregiszter), Dr. Tárnoki Dávid László (Semmelweis Egyetem / Magyar Ikerregiszter), Dr. Littvay Levente (Közép-Európai Egyetem / Magyar Ikerregiszter), Dr. Métneki Júlia (Magyar Ikerregiszter), Melicher Dóra (Semmelweis Egyetem / Magyar Ikerregiszter)

KONTAKT: Suhajdáné Dr. Urbán Veronika - urbanv@se-etk.hu

PARTNERINTÉZMÉNYEK: Semmelweis Egyetem Orvosi Képző Klinika, Magyar Ikerregiszter, Közép-Európai Egyetem

A FIZIKAI AKTIVITÁS („SPORTOLÁS”) SZEREPE AZ ÖREGEDÉS SORÁN BEKÖVETKEZŐ AGYI VASOMOTOR ÉS KOGNITÍV FUNKCIÓK CSÖKKENTÉSÉNEK MEGELŐZÉSÉBEN

Ma már jól tudott, hogy az öregedéssel a mentális/kognitív funkciók csökkennek. Az is kimutatott, hogy fokozott fizikai és szellemi aktivitás jelentősen csökkenti a kognitív öregedést. Ennek hátterében a kardiovaszkuláris rendszer jobb működése áll, különösen a cerebrovaszkuláris keringés és annak (auto)regulációja. Ma már felismert az ú.n. vasculáris dementia jelensége, azaz az agyi erek kóros működéséből eredő szellemi hanyatlás (pl. feledékenység). Kutatásaink során ezt a gondolatot visszük tovább, vizsgálva a „sportoló” (exercised, EX) idős patkányok agyából izolált artériák vasomotor működését, összehasonlítva a nyugalmi (sedentary, SED) életet folytató idős patkányokéval és e két csoport mentális/kognitív működésével való korrelálása. Ezen kutatás a korábbi, hasonló területen végzett kutatásaink kiterjesztése.

A következő specifikus kísérleteket tervezzük:

Állatkísérletek:

1. Az agyi erek vasomotor működésének tanulmányozása, amit korrelálunk az agy idősödésével, az idős patkányok kognitív és pszicho-motoros teljesítményével. Funkcionális (érátmérő változások, ismert hatásmechanizmusú ágensekkel), morfológiai (pl. falvastagság, enzim kimutatás, immuncito- és -hisztokémia segítségével) és biokémiai (Western PCR) paraméterek mérünk. Központban az endotheliális (NO, PGs), simaizom (kontraktilitás) és „neurocoupling” faktorok vizsgálata áll, mint pl. a BDNF szabályozása alatt álló szinaptogenezis és -funkciók mérése, PACAP, szerotonin, stb., melyek meghatározóak a tanulási és a szenzomotoros folyamatok szabályozásában. Későbbiekben a korfüggő változásokat is tervezzük. A tanulmányozott életkorok: 3, 12, 24 és 30-32 hónap.

2. Feltételezzük, hogy a következő „beavatkozások”, „behatások” - melyek a klinikai gyakorlatban használhatók - pozitív irányban javítják mind az agyi erek vasomotor működését, mind a patkányok mentális funkcióit. A behatások két fajtáját vizsgáljuk, melyeknek klinikai jelentősége van (pl. egyes idős embereket nehéz „sportoltatni”): az aktív és a passzív testedzési típusokat.

Aktív:

- a) patkány futópálya: krónikus mérsékelt intenzív terápia (mely megfelel a humán időskori követelményeknek)
- b) rotarod: krónikus – test-egyensúlyozó képesség javítása és ennek tanulása, fejlődése az edzés előrehaladása során
- c) 'enriched environment' ami a pszichoszociális környezetet javítja
- d) a fentiek kombinációja

Passzív

- a) teljes test, pulzáló elektromágneses tér ingerlés (EMT-ingerlés)
- b) teljes test, vibráció („Whole body vibration”)
- c) akut vagy krónikus, életkorfüggően

Humán vizsgálatok:

Idős emberek alkar és láb vaszkuláris reakcióinak vizsgálata passzív testedzési kezelése alatt, vagy ezekkel történt krónikus kezelése után, Perimed Laser Doppler áramlásmérő segítségével.

A KUTATÁS VEZETŐJE: Dr. Koller Ákos, Dr. Nyakas Csaba

KONTAKT: Dr. Nyakas Csaba – nyakas@se-etk.hu

TÁRSADALOMTUDOMÁNYI TANSZÉK

TANSZÉKVEZETŐ: **DR. FEITH HELGA JUDIT** főiskolai tanár

ELÉRHETŐSÉG: TEL: 48-64910, E-MAIL: TARSTUD@SE-ETK.HU

ÁPOLÓK SZOCIOÖKONÓMIAI STÁTUSZA

Kutatásunk célja, hogy komplex képet alkossunk a magyarországi ápolók szocioökonómiai helyzetéről, annak háttéréről, okairól és várható következményeiről. Terveink szerint valós és standardizált összehasonlítást végzünk más referencia-csoportokkal, illetve más országok ápolói közösségének státusával. A szociális helyzet minden egyes dimenzióját és komponensét megvizsgáljuk, mert feltételezzük, hogy hasonlóan más társadalmi rétegekhez, az egyes státusjegyek konzisztensek egymással, miközben a státus-inkonzisztencia is megjelenik körükben. Az ápolók szocioökonómiai státusa nem egyszerűsíthető le a jövedelmi szint kérdésére. Ellenkezőleg, kutatásunkban mindösszesen 21 dimenzióban vizsgáljuk azt. A szociális helyzet szubjektív és objektív indikátorai egyaránt tárgyát képezik a kutatásnak, illetve ezek kauzalitása, interdependenciája és generatív összefüggései is célját képezik kutatásunknak.

A kutatás komplexitása, a vállalt témakör szerteágazósága differenciált vizsgálati módszereket igényel az önkitöltős, anonim kérdőívektől a fókuszcsoport-vizsgálatokig.

A KUTATÁS VEZETŐJE: Dr. Vingender István

KONTAKT: Dr. Vingender István - vingenderi@se-etk.hu

AZ EGÉSZSÉGÜGYI SZAKDOLGOZÓK GONDOLKODÁSÁNAK, TEVÉKENYSÉGÉNEK ÉS KOMPETENCIÁINAK SZOCIOKULTURÁLIS MINTÁZATAI SPECIÁLIS ÉLETHELYZETBEN LÉVŐ BETEGEK EGÉSZSÉGÜGYI ELLÁTÁSÁBAN

Az egészségügyi szakemberek szakmai tevékenységük során egyre gyakrabban szembesülnek azzal, hogy a betegek, az ellátottak a kliensek valamilyen szempontból speciális élethelyzetben vannak. Olyanban, amely vagy hozzájárult betegségük, páciensi státusuk kialakulásához, vagy csupán kísérője ezen helyzetüknek. A speciális élethelyzetek köre a posztmodernizáció során egyre növekszik. Egyrészt a társadalmi élet differenciációja és divergenciája miatt, másrészt a posztmodern gondolkodás egyre számosabb olyan pozíciót azonosít és nevesít, amelyek ilyen nominációt tesznek lehetővé és szükségessé.

Az egészségügyi szakdolgozók társadalmi, szociodemográfiai és szociokulturális beágyazottsága, munkájuk, szakmájuk sajátosan tradicionális éthosza és normatív környezete, illetve társadalmi felelősségvállalásuk kiemelt hangsúlya felveti annak kérdését, hogy milyen prediszpozíciókkal rendelkeznek ezen élethelyzetekkel való találkozáshoz, milyen kognitív és cselekvő stratégiákat dolgoznak ki ezen szempontok beépítéséhez munkájuk rendjébe és szakértelmük struktúráiba, illetve hogyan konstruálják meg életvilágukat ebben az egyre jelentősebb váló ellátási szegmensben.

A kutatás szerteágazó tematikus felépítése és multidiszciplináris érdeklődése miatt sokféle kutatási módszer alkalmazását teszi szükségessé. A kérdőíves survey jellegű vizsgálatoktól a fókuszcsoport vizsgálatokon keresztül az egészségügyi dokumentumok tartalomelemzéséig bezárólag változó eszközök és módszerek felhasználása szükséges.

A kutatás eredményei felhasználhatók lesznek az egészségügyi szakemberek közösségi és szakmai támogatásának fejlesztésében, képzésük modernizációjában, és munkájuk hatékonyságának növelésében.

A KUTATÁS VEZETŐJE: Dr. Vingender István

KONTAKT: Dr. Vingender István - vingenderi@se-etk.hu

SZOCIÁLIS KÉSZENLÉT A MAGYAR TÁRSADALOMBAN AZ EGÉSZSÉGTURIZMUSRA

A kutatás célja a magyar társadalom azon egészségturisztikai prediszpozícióinak felmérése, amelyekkel az ember tudatlag, érzelmileg, értékeiben és cselekvéseiben felkészült társadalmi tényekkel (Durkheim) és társadalmi tárgyakkal való találkozásra. A kvantitatív kutatás során területi, korosztályi alapon reprezentatív kérdőíves felmérést végzünk. Célunk az egészség megőrzési, helyreállítási motivációval történő utazásra való hajlandóság felmérése, a motiváció mögöttes indokainak megismerése, a magyar társadalom egészségi és egészségturisztikai értékrendjének feltérképezése, az egészségturisztikai utazási hajlandóság irányának és nagyságának meghatározása.

A KUTATÁS VEZETŐJE: Dr. Vingender István, Dr. Maráczai Ferenc

KONTAKT: Dr. Maráczai Ferenc - maraczi@se-etk.hu

A ROMÁK ÉS AZ EGÉSZSÉGÜGYI ELLÁTÓRENDSZER KAPCSOLATA INTERDISZCIPLINÁRIS MEGKÖZELÍTÉSBEN

A kutatás célja a roma származású nők és az egészségügyi ellátórendszer kapcsolatát meghatározó tényezők azonosítása a szociológiai és jogi dimenzió együttes alkalmazásával. A kvalitatív kutatás során fókuszcsoportos vizsgálatot végzünk szülésznők és védőnők körében a cigány kismamák gyermekvállalásával, várandósgondozásával, gyermekszülésével és csecsemőgondozásával kapcsolatban. Céljaink:

- a romák és az egészségügyi ellátórendszer kapcsolatát alakító konfliktusok és szereplők azonosítása;
- a roma és nem roma páciensek közötti különbségek megismerése a szociodemográfiai jellemzők, az egészségmagatartás, az egészségtudatosság és a kulturális háttér vonatkozásában;
- az egyes cigány csoportok közötti különbségek feltárása; valamint
- a többségi társadalom romákhoz való viszonyulásának leírása az intézmény, az egészségügyi dolgozók, illetve a nem roma páciensek szintjén.

A KUTATÁS VEZETŐJE: Dr. Feith Helga Judit, Lukács Ágnes

KONTAKT: Lukács Ágnes - lukacs.agnes@se-etk.hu

PERINATÁLIS CENTRUMOKBAN DOLGOZÓ ORVOSOK ÉS EGÉSZSÉGÜGYI SZAKDOLGOZÓK SZAKMAI FELADATAIHOZ KÖTŐDŐ ETIKAI ÉS JOGI KÉRDÉSEK VIZSGÁLATA AZ ÉLET ELEJÉHEZ ÉS VÉGÉHEZ KAPCSOLÓDÓ DILEMMÁK ÉRTÉKELÉSE SZEMPONTJÁBÓL

A kutatás átfogó célja olyan hiánypótló vizsgálat lebonyolítása, amely képet alkot a perinatális centrumokban (PIC) dolgozó egészségügyi szakdolgozók és orvosok szakmai, szociális szerepeinek, identitásának alakulásáról, valamint az ezen szakembereket érintő egyéni, szociális, pszichés, szakmai és kommunikációs kihívásokkal való megküzdés módjairól és korlátairól. A kutatás során arra törekszünk, hogy megmutassuk az eltérő morális és jogi horizontok okozta konfliktusok természetét és a gyógyító gyakorlatra is kiterjedő hatását. Ily módon kívánunk hozzájárulni a perinatális centrumokban elérhető magasan fejlett szakmai erőforrások hatékonyabb felhasználásához, az érintett szereplők eredményesebb együttműködéséhez.

A gyógyítás és az ápolás bizonyítottan komoly fizikai és pszichés terheket ró az egészségügyi dolgozókra, s ez fokozottan igaz a PIC-en dolgozó orvosokra és egészségügyi szakdolgozókra, hiszen az élet, egyébként örömteli kezdetéhez súlyos állapotok, esetlegesen ebből keletkező szövődmények, jogi bizonytalanságok, szülői aggodalmak, stb. kapcsolódnak. Kutatásunk eredményeit az egészségügyi dolgozó – szülő; valamint az egészségügyi dolgozók egymás közötti hatékonyabb kommunikációjához, eredményesebb együttműködéséhez szeretnénk felhasználni. Tervezünk multidiszciplináris szakmaspecifikus továbbképzéseket az érintett egészségügyi dolgozók részére, valamint a megszerzett kutatási tapasztalatainkat, az esetleges megoldási javaslatokkal szeretnénk beépíteni az orvos- és egészségügyi alapképzések tananyagába.

A KUTATÁS VEZETŐJE: Dr. Feith Helga Judit, Dr. Némethné dr. Gradvohl Edina

KONTAKT: Dr. Feith Helga Judit - h.feith@se-etk.hu

A HAZAI EGÉSZSÉGNEVELÉS KORSZERŰ PEDAGÓGIAI MEGKÖZELÍTÉSE A KORTÁRS-OKTATÁS SEGÍTSÉGÉVEL; TANULJ-TANÍTSD-TUDD (TANTUDSZ)

Sikeres akadémiai pályázatunk elsődleges célja növelni a fiatalok egészségtudatos magatartását, az iskolai egészségnevelési programok hatékonyságát egy új pedagógiai szak módszertani eljárás (Tanulj, Tanítsd, Tudd!) részletes kidolgozásával és hazai bevezetésével. Mindezt tudományos alapokra helyezve (tényekre alapuló oktatás) és nemzetközi kontextusba ágyazva kívánjuk megvalósítani. Pedagógiai koncepciónk lényege az idősebb diák korosztályok többlépcsős, szakmailag kontrollált bevonása a náluk fiatalabbak egészségnevelésébe.

A korszerű és innovatív egészségnevelés egy rendkívül komplex pedagógiai feladat, számos tudományterületet (biológia, egészségpedagógia, pszichológia, egészségpszichológia, informatika stb.) foglal magában, ezért nem szűkíthető le pusztán a természet- vagy a társadalomtudományok világára. Ezért pályázatunk céljai multidiszciplináris jellegűek, tagjai és szakértői számos tudományterületet és hivatást fognak át, a közös kapcsolódási pontot mindenütt a gyermekek, fiatalok egészségnevelése jelenti.

A KUTATÁS VEZETŐJE: Dr. Falus András

KONTAKT: Dr. Feith Helga Judit - h.feith@se-etk.hu

PARTNERINTÉZMÉNYEK: Semmelweis Egyetem Általános Orvosi Kar, Eötvös Loránd Tudományegyetem Tanító- és Óvóképző Kara, Eduvital Nonprofit Társaság

AZ INTERKULTURALITÁS FILOZÓFIAI HERMENEUTIKAI OLVASATA ÉS EGÉSZSÉGÜGYI VONATKOZÁSAI

A kutatás célja megvizsgálni, hogy a Hans-Georg Gadamer és a Paul Ricoeur fémjelezte filozófiai hermeneutika koncepcionális kerete milyen lehetőségeket kínál az interkulturalitásról folyó diskurzus továbbgondolásához. Ezen túlmenően azokat a lehetőségeket kívánja felvázolni, amelyek e vizsgálat eredményeképpen az egészségügyi szcéna számára előállnak. Az egészségügyi ellátásban ismeretes interkulturalitás modellek elemzésével kívánja elősegíteni azon konfliktusok elkerülését és megoldását, amelyek a különböző kulturális identitással rendelkező felek kapcsolatából erednek.

A KUTATÁS VEZETŐJE: Dobos Attila

KONTAKT: Dobos Attila - dobosa@se-etk.hu

PARTNERINTÉZMÉNY: Debreceni Egyetem Bölcsészettudományi Kar, Humán Tudományok Doktori Iskola, Modern filozófia program

AZ EGÉSZÉGÜGY TÁRSADALMI PERCEPCIÓJA EGY HÁTRÁNYOS HELYZETŰ KISTÉRSÉGBEN

A projekt az Artemisszió Alapítvány és a SE-ETK Társadalomtudományi Tanszék oktatóinak együttműködésével indult 2019. tavaszi szemeszterében. A projekt kutatási célkitűzése, hogy megértse az egészségmagatartás és az egészségügy percepciójának alakulását hátrányos helyzetű kistelepülések helyi társadalmában, figyelembe véve a társadalmi egyenlőtlenségek hatását az egészségüghöz való hozzáférésre és az egészségmagatartás alakulására.

A kutatás etnográfiai módszerekkel, intenzív terepmunka során, több tudományterületet képviselő hallgatói csoport bevonásával zajlik. Az első adatgyűjtési szakaszra 2019 augusztusában került sor Nógrád megyében, a projekt következő fázisában az adatok első feldolgozása és az újabb adatgyűjtési szakasz kidolgozása történik. A programban résztvevő hallgatók a tudomány alapú kutatás szemléletmódját követve maguk is részt vesznek a kutatási folyamat egészében. A kutatásmódszertani ismereteik elmélyítése mellett cél a hallgatók szakmai érzékenységének, interkulturális kompetenciáinak fejlesztése is.

A KUTATÁS VEZETŐJE:	Dr. Szántó Diána, Végh Anna
KONTAKT:	Dobos Attila - dobosa@se-etk.hu Nagy Éva - nagyeva@se-etk.hu
PARTNERINTÉZMÉNY:	Artemisszió Interkulturális Alapítvány

ÁPOLÁSTAN TANSZÉK

TANSZÉKVEZETŐ: **DR. BALOGH ZOLTÁN** főiskolai tanár

ELÉRHETŐSÉG: TEL: 48-65929, E-MAIL: APOLASTAN@SE-ETK.HU

EGÉSZSÉGÜGYI SZAKDOLGOZÓK MENTÁLIS ZAVAROKKAL KAPCSOLATOS ISMERETEINEK ÉS A BETEGEKSEL SZEMBENI ATTITŰDJÉNEK VIZSGÁLATA

Bevezetés: A mentális betegek stigmatizációja mind a hazai, mind a nemzetközi kutatásokban kiemelt jelentőséggel bír. Az érintetteknek a társadalmi előítéleteken túl az egészségügyi szakemberek stigmatizáló attitűdjével is meg kell küzdeniük.

Célkitűzés: az ápolási munkát végző egészségügyi szakdolgozók pszichiátriai betegekkel, illetve mentális betegségekkel kapcsolatos attitűdjeinek felmérése. A vizsgálat során a pszichiátriai betegségekkel kapcsolatos sztereotípiák, esetlegesen stigmatizáló szakdolgozói attitűdök jelenlétét kerestük.

Módszer: A Magyar Egészségügyi Szakdolgozói Kamara (mentésügyi/sürgősségi betegellátási tagozat, pszichiátriai ápolás tagozat és felnőttápolási tagozat) tagjai körében végzett online, kvantitatív, kérdőíves felmérés eredményeinek deskriptív és többváltozós elemzése.

Eredmények: a kitöltött kérdőívek közül 495 volt értékelhető (n=495). A pszichiátrián dolgozó ápolókat kevésbé stigmatizáló attitűd jellemzi a mentés és sürgősségi ellátás, illetve az egyéb területeken dolgozóknál. Erőteljesebben megjelenik a stigmatizáló attitűd a hosszabb ideje a szakmában tevékenykedőknél. Kevésbé stigmatizáló attitűd jellemzi a főiskolai vagy egyetemi végzettségűeket, mint a középfokú végzettségűeket. A saját felkészültségüket hiányosnak ítélik meg, a mentális betegségekkel kapcsolatos ismereteikben bizonytalanságok vannak.

Következtetés: a pszichiátriaoktatást az ápolóképzések minden szintjén hatékonyabbá kell tenni érzékenyítő, stigma elleni módszerek beépítésével.

A KUTATÁS VEZETŐJE: Dr. Balogh Zoltán

KONTAKT: Ács Andrea – acs.andrea@se-etk.hu

TŰSZÚRÁSOS BALESETEK HAZAI ALAKULÁSÁNAK VIZSGÁLATA 2006-2021 KÖZÖTT

Az Európai Unió 2010-ben szabályozta a tűszúrásos és vágásos sérülések megelőzésének kérdéseit, módszereit, melyet a hazai jogrend 2013-ban adaptált.

A 2006-2018 közötti időszakban négy tényfeltáró kutatást végeztünk egészségügyi szakdolgozók körében a tűszúrások által okozott sérülések hazai helyzetének bemutatására. A korábbi tanulmányok célkitűzése kettős volt: egyrészt feltárni azon tendenciákat, melyek befolyásolják az egészségügyi szakdolgozókat érintő sérüléseket, másrészt pedig felhívni a szakmai és gazdasági döntéshozók figyelmét a témakör fontosságára és aktualitásaira.

A vizsgálat negyedik, 2018-2019 között zajló fázisa első sorban az elmúlt öt esztendőben bekövetkezett változásokat kívánta kutatni. Jelen vizsgálat célja annak feltárása, hogy milyen változások következtek be az ellátás gyakorlatában, a tűszúrásos balesetek előfordulási gyakoriságában, a baleseteket követő jelentések eljárási rendjében és a szakdolgozók attitűdjében, valamint az alkalmazott módszerekben és a felhasznált eszközökben.

A kutatás eredményei alapvetően a szakdolgozók számára évenkénti gyakorisággal megszervezendő, a tűszúrásos és vágásos sérülések, balesetek megelőzését, a követendő elhárító mechanizmusok alkalmazását, valamint a bekövetkezett balesetek utáni teendők és a jó gyakorlat elsajátítását célzó szakmai továbbképzések fejlesztését szolgálja. Ugyanakkor a kutatás eredményeit fel kívánjuk használni a BSc és MSc szintű ápolóképzésben tananyagának fejlesztésében is.

A KUTATÁS VEZETŐJE: Dr. Balogh Zoltán

KONTAKT: Dr. Balogh Zoltán - baloghz@se-etk.hu

PARTNERINTÉZMÉNY: Magyar Egészségügyi Szakdolgozói Kamara,
Semmelweis Egyetem Egészségügyi Menedzserképző Központ

NYOMÁSI ÉS VÉNÁS FEKÉLYEK SZIMULÁCIÓS KÖRNYEZETBEN

A Tallinni Egészségügyi Főiskola (Tallinn Health Care College) és nemzetközi partnerintézményei, a Turku Alkalmazott Tudományok Egyeteme (Turku University of Applied Sciences, TUAS), az Coimbra-i Ápolási Főiskola (Escola Superior de Enfermagem de Coimbra, ESEnfC,), az Isztanbuli Egyetem (Istanbul University) és a Semmelweis Egyetem együttműködnek a „Nyomási és vénás fekélyek szimulációs környezetben” című Erasmus+ Programme projekt megvalósításán (projekt kód: 2018-1-EE01-KA203-047119)

A nemzetközi partnerek együttműködésével megvalósított projekt célja, hogy a projekt három éve alatt létrejöjjön egy evidencia-alapú e-learning kurzus szimulációs környezetben. A kurzus két részből áll majd: az e-learning egységből, illetve a szimulációs környezetben végzett gyakorlati munkából. Az e-learning projektrészben online tréninganyagokat és önértékelő tesztek hozunk létre, melyek segítségével elsajátítható az elméleti tudás. A gyakorlati munka során a hallgatók krónikus sebek ellátásával kapcsolatos feladatokat végeznek el, melyek révén bizonyíthatják tudásukat és szakmai készségeiket. A kurzusban a következő témák kerülnek terítékre: a krónikus sebek megelőzésének lehetőségei, a fekélyek lehetséges okai, típusai és kezelésük, valamint a tisztító kötszerek kiválasztásának szempontjai. A projekt célja továbbá a felsőoktatási intézmények közötti együttműködés előmozdítása és a kulturális tudatosság növelése.

A szimuláció, mint korszerű innovatív módszer egyre népszerűbb az egészségügyi szakemberek képzésének minden területén. Ennek a korszerű oktatási technikának a megismerése és alkalmazása nélkülözhetetlen a jövő egészségügyi szakembereinek képzésében. A kutatás célja, hogy az egészségügyi szakemberek képzésében résztvevő oktatók, egészségügyi szaktanárok megismerjék és alkalmazzák ezt az igen népszerű és hatékony innovatív oktatási technikát. Különösen fontos annak vizsgálata, hogyan helyezhető el ez az innovatív oktatási technika az egészségügyi szaktanárok és az ápolási szakemberek képzésében, továbbképzésében.

A KUTATÁS VEZETŐJE: Ljudmila Linik

KONTAKT: Lőrincz Attila - lorincza@se-etk.hu

PARTNERINTÉZMÉNY: Tallinn Health Care College, Turku University of Applied Sciences, Escola Superior de Enfermagem de Coimbra, Istanbul University

A KÓRHÁZI ELLÁTÁS ÉS AZ ÁPOLÁSI BEAVATKOZÁSOK PSZICHÉS HATÁSAI A GYERMEKEKRE ÉS A GYERMEKÁPOLÓKRA

Az elmúlt években a gyermekellátás területén Európában és világszerte szemléletváltás figyelhető meg, és a „gyermekbarát ellátás” elterjedt fogalomként ismert. Ezen a területen hazánkban is jelentős változások történtek az utóbbi években, több helyen elindultak az erre irányuló törekvések.

A „child life specialist” szakemberek külföldi kórházakban gyermekekkel és családokkal dolgoznak, segítenek megbirkózni a kórházi ellátás, a betegség és a fogyatékoság kihívásaival. Az életkornak megfelelő felkészülést biztosítanak a gyermekeknek az orvosi és ápolói beavatkozásokhoz, a fájdalomkezeléshez, valamint a játékhoz és az önkifejezéshez.

Kutatásunk célja egy olyan ellátási rendszer kialakítása a magyarországi kórházi gyermekellátás területén, ill. egy új oktatási terület kidolgozása, amely már nemzetközileg elterjedt és bizonyítottan pozitív hatású. Ezeknek a szakembereknek (child life specialist) a munkája bizonyítottan csökkenti a kórházi ellátással járó félelmet és stresszt a gyermekekben. Ezáltal elősegíti a könnyebb ápolói munkát a gyermekekkel, csökkenti a beavatkozások sikertelenségét, mindezzel kevesebb az ápolói stressz és az ezzel járó lelki feldolgozás szüksége.

Mindemellett bizonyítani szeretném a magasabb érzelmi munkát elváró osztályokon a hazai gyermekápolók fokozott pszichés megterheltségét, a másodlagos traumatizációs stressz kialakulását és következményeit.

A KUTATÁS VEZETŐJE: Dr. Baji Ildikó

KONTAKT: Páll Nikoletta – pall.nikoletta@se-etk.hu

KOCKÁZATALAPÚ PREDIABETES-SZŰRÉS EGY VIDÉKI CSALÁDORVOSI PRAXISBAN

Bevezetés: A diabetes mellitus prevalenciájának növekedése világviszonylatban is aggasztó tendenciát mutat. Egy erős, jól működő alapellátás a primer, illetve a szekunder prevencióra fókuszál. Ezzel ellentétben Magyarországon alig jut idő a megelőző munkára, ennek következtében a cukorbetegség, annak kórmegelőző állapotai nem a megfelelő időben kerülnek felismerésre.

Célkitűzés: Egy halmozottan hátrányos helyzetű településen kétlépcsős módszerrel diabetes szűrés lebonyolítása. Első lépcsőben diabetes kockázat felmérése zajlott a 18-75 éves korosztályban, majd a fokozott, illetve magas rizikócsoportba tartozóknál laborvizsgálati módszerekkel az esetleges szénhidrát-anyagcsere zavarok kiszűrése történt meg.

Módszer: A diabetes kockázat felmérése FINDRISC kérdőív segítségével, a szénhidrát-anyagcsere állapot meghatározása pedig a fokozott, illetve magas rizikócsoportba tartozó pácienseknél orális glükóztolerancia-teszt, valamint glikált hemoglobin vizsgálat elrendelésével történt.

Eredmények: A FINDRISC kérdőív elemszáma 406 fő volt. 129 fő (31,77%) esetében fokozott, illetve magas diabetes kockázat igazolódott. A rizikó emelkedése az életkor ($p=0,000$) és a testtömeg-index ($p=0,000$) vonatkozásában szignifikáns összefüggést mutatott. Orális glükóztolerancia-teszttel 28,3%-ban prediabetes került felismerésre, 9,43%-ban pedig novum diabetes mellitus. Glikált hemoglobin alkalmazásával a prediabetes előfordulási gyakorisága 50,94%, a diabetes mellitusé 11,32% volt. A prediabetes, illetve diabetes mellitus legerősebb prediktorai az életkor ($p=0,047$) és a pozitív családi anamnézis ($p=0,089$) voltak. A leggyengébb korreláció a dohányzás ($p=0,635$), illetve a fizikai aktivitás ($p=0,975$) kapcsán igazolódott.

Következtetés: A kapott eredmények rávilágítottak a prevenció munká megerősítésére. A cukorbetegség jelentős mortalitási és egészségkárosító kockázata miatt a megelőzés és a korai felismerés kiemelt feladata az alapellátásnak. Az orális glükóztolerancia-teszt mellett a glikált hemoglobin meghatározás is célszerű lenne, figyelembe véve annak diagnosztikai korlátait. A szűrővizsgálatok költségvonzatai helyett azok hosszútávú népegészségügyi eredményeit célszerű szem előtt tartani.

A KUTATÁS VEZETŐJE: Dr. Balogh Zoltán

KONTAKT: Galvács Henrietta - galvacs.henriett@se-etk.hu

DIETETIKAI ÉS TÁPLÁLKOZÁSTUDOMÁNYI TANSZÉK

TANSZÉKVEZETŐ: **VERESNÉ DR. BÁLINT MÁRTA** főiskolai tanár

ELÉRHETŐSÉG: TEL: 48-64820 E-MAIL: DIETETIKA@SE-ETK.HU

A TÁPLÁLTSÁGI ÁLLAPOT ÉS TÁPANYAG-BEVITELI ÉRTÉK MONITOROZÁSA KÜLÖNBÖZŐ ÉLETKOROKBAN, AZ EGÉSZSÉGMEGŐRZÉS ÉS A TÁPLÁLKOZÁSFÜGGŐ BETEGSÉGEK TÁPLÁLKOZÁSI RIZIKÓ TÉNYEZŐINEK AZONOSÍTÁSA ÉRDEKÉBEN

Világszerte egyre nagyobb figyelmet fordítanak a tápláltsági állapot és a táplálkozásbeli hibák vizsgálatára, amelyek a fogantatástól egészen az idős korig befolyásolják az emberi szervezet fejlődését és az életminőséget. A probléma a fejlődő országokon kívül a fejlett országokban is jelentkezik, ezért itt is középpontba került a táplálkozási szokások és ezzel összefüggésben a tápláltsági állapot tanulmányozása.

A fiatal felnőtt korok kiemelt szerepe van, mivel ebben az életkorban alakítják ki a fiatalok életre szóló szokásaikat, és életmódjuk később nagyban befolyásolja majd egészségi állapotukat.

A vizsgálatokat a fiatal felnőttek körében tervezzük elvégezni. A vizsgálatba vont személyek: a Semmelweis Egyetem Egészségtudományi Karának hallgatói.

A tápláltsági állapot vizsgálatot Body Mass Index meghatározással és bioimpedancia analízis elvén működő InBody 770-es készülékkel; a tápanyag-beviteli értékeket validált 3-napos táplálkozási napló segítségével fogjuk végezni.

A tápanyag-beviteli értékek elemzésére NutriComp tápanyagszámító szoftvert, és az adatok kiértékelésére (leíró statisztika, szignifikancia vizsgálat, összefüggés vizsgálat) SPSS statisztikai / Excel szoftvert alkalmazunk.

Hazánkban eddig elsősorban keresztmetszeti vizsgálatok történtek, jelen vizsgálat újdonságtartalma az, hogy longitudinális vizsgálatról van szó.

A KUTATÁS VEZETŐJE: Dr. Lichthammer Adrienn

KONTAKT: Dr. Lichthammer Adrienn – lichthammera@se-etk.hu

A TÁPSZERKONYHÁK HIGIÉNÉJE, TEVÉKENYSÉGI FOLYAMATAINAK SZERVEZÉSE ÉS INFORMÁCIÓS RENDSZERE

A kórházak csecsemőket ellátó osztályaihoz kapcsolódóan tápszerkonyhák működnek. Ezek működéséhez, az ott folyó tevékenységekhez nincs útmutató. Mivel a higiéné ezen a területen kiemelt jelentőségű, az intézmény higiénés szabályzatában foglalkozni kell e kérdésekkel mind a tápszerkészítés, mind az anyatejgyűjtés és -kezelés, mind az esetleges hozzátáplálás ételeinek elkészítését figyelembe véve. Vizsgálatunk célja felmérni, hogy az egészségügyi intézmények rendelkeznek-e valamilyen szintű szabályozással ezen tevékenységekre. Az eredmények alapján javaslattevéllel kívánunk élni egy egységes feltételrendszer vonatkozásában, ami a jó higiénés gyakorlatba illeszthető.

Javaslattevél a tápszerkonyha, csecsemőtáplálás, anyatejgyűjtés és kezelés higiénés feltételeinek és gyakorlatának kialakítására.

A KUTATÁS VEZETŐJE: Dr. Tátrai-Németh Katalin

KONTAKT: Csajbókné Dr. Csobod Éva - csajbokne@se-etk.hu

EGÉSZSÉGTUDATOS JÖVŐ – FENNTARTHATÓSÁG A KÖZÉTKEZTETÉSBEN

A közétkeztetés társadalmi, népegészségtani és táplálkozásélettani jelentősége napjainkban a figyelem középpontjába kerül, s egyre nagyobb elvárás fogalmazódik meg fogyasztói, gazdasági, politikai és társadalmi téren egyaránt. A közétkeztetés felelőssége azonban nem csupán a lakosság egészségi állapotának formálásában, a fogyasztók objektív és szubjektív szükségleteinek kielégítésében van, nem csak gazdasági kérdést jelent, hanem a környezetre gyakorolt hatásának felelőssége is egyre inkább több országban fontos kérdésként merül fel mint a fenntartható fejlődés egyik aspektusa. A fenntarthatóság (sustainable development) olyan fejlődési folyamat (földeké, városoké, termelési folyamatoké, társadalmaké stb.), ami „kielégíti a jelen szükségleteit anélkül, hogy csökkentené a jövő generációk képességét, hogy kielégítsék a saját szükségleteiket” (Egyesült Nemzetek Szervezetének 1987-es Brundtland-jelentés). Kutatásunk során azt vizsgáljuk, milyen módszerek segíthetik ennek megvalósítását a különböző közétkeztetési egységek esetén.

A KUTATÁS VEZETŐJE: Dr. Tátrai-Németh Katalin

KONTAKT: Csajbókné Dr. Csobod Éva - csajbokne@se-etk.hu

A KÖZÉTKEZTETÉS - MINT A TÁPLÁLKOZÁSI MAGATARTÁSNEVELÉS EGYIK FORMÁJÁNAK - SZEREPE A TÁPLÁLKOZÁSI ATTITŰDÖK KIALAKULÁSÁBAN

A civilizációs betegségek közé sorolható a túlsúlyosság és az elhízás, ami további krónikus, nem-fertőző betegségek potenciális okozója. Ide tartoznak a szív- és érrendszeri betegségek, a rosszindulatú daganatok, valamint a cukorbetegség és szövődményei. A közétkeztetés a különböző korú, nemű és foglalkozású, változó egészségi állapotú népességcsoportok szervezett ételmezei ellátása. Munkám során a táplálkozás szervezett formáját, a közétkeztetést olyan komplex egészségtudományi szemléletben vizsgálom, amely vizsgálatok elemzésével megalapozottan lehet majd alátámasztani a változtatások szükséges irányát. Célom a jelenlegi közétkeztetés feltérképezése, a hibák, hiányosságok kiszűrése, a pozitív jellemzők megtalálása.

A KUTATÁS VEZETŐJE: Dr. Mák Erzsébet

KONTAKT: Dr. Mák Erzsébet - make@se-etk.hu

SPORTOLÓK ERGOGÉN TÁPLÁLKOZÁSA, DIETOTERÁPIÁS INTERVENCIÓK ÉS A TESTEDZÉS SZERVEZETRE GYAKOROLT HATÁSAI

A kutatás célja megvizsgálni a különböző sportolói csoportok sportélettani és testösszetételbeli paramétereit, sportteljesítményüket, illetve ezek változásait, továbbá megvizsgálni a felhasznált étrendkiegészítők szervezetre gyakorolt hatását, hogy a vér oxigénszállító képességének növelésével, illetve a tejsavszint csökkentése által kitolt kifáradással képesek-e a sportteljesítmény növelésére, és amennyiben igen, milyen mértékben.

Módszer: A vizsgált alanyok táplálkozási szokásainak felmérése kérdőívvel, illetve táplálkozási naplózással. A sportteljesítmény vizsgálata a statikus és dinamikus izomerő mérésével, valamint ergométerrel. A testösszetétel vizsgálata a testzsírszázalék és a test izomtartalmának meghatározásával.

A KUTATÁS VEZETŐJE: Dr. Mák Erzsébet, Dr. Ihász Ferenc (Nyugat-Magyarországi Egyetem)

KONTAKT: Dr. Mák Erzsébet - make@se-etk.hu

PARTNERINTÉZMÉNY: Nyugat-Magyarországi Egyetem Testnevelés és Sporttudományi Intézet Terhelésélettani Kutató Laboratórium

DIABETES BETAEGEK DIETOTERAPIAJANAK TAMOGATASA MOBIL APPLIKACIOS PROGRAM HASZNALATAVAL

A Nemzetközi Diabetes Szövetség (International Diabetes Federation) adatai szerint a világon 387 millió ember él cukorbetegséggel, a diabetes prevalenciája 8,3%. A hazai népesség körében a cukorbetegség előfordulása 7,5%. A kutatás tárgya és célja egy mobil applikációs rendszer dietetikai fejlesztésének támogatása, aminek használatával a diabetes progressziója lassítható, a betegség szövődményei mérsékelhetők. Hipotézisünk szerint a mobil applikációs rendszerek individualizált betegedukációs és motiváló értékelési rendszereken, továbbá a vércukor-prognózis lehetőségén keresztül támogatják a megfelelő életmód elsajátítását.

A KUTATÁS VEZETŐJE: Dr. Mák Erzsébet

KONTAKT: Dr. Mák Erzsébet - make@se-etk.hu

PARTNERINTÉZMÉNY: Pannon Egyetem, Egészségügyi Kutató- Fejlesztő Központ

IDŐSEK TÁPLÁLTSÁGI ÁLLAPOTÁNAK ÉS TÁPANYAG-BEVITELI ÉRTÉKEINEK MONITOROZÁSA; IDŐSOKTATÁS A TÁPLÁLKOZÁSI ATTITÚD BEFOLYÁSOLÁSÁÉRT

Világszerte egyre nagyobb figyelmet szentelnek a tápláltsági állapot és a táplálkozásbeli hibák vizsgálatára, amelyek a fogantatástól egészen az idős korig befolyásolják az emberi szervezet fejlődését és az életminőséget. A probléma a fejlődő országokon kívül a fejlett országokban is jelentkezik. Ezért itt is középpontba került a táplálkozási szokások és ezzel összefüggésben a tápláltsági állapot tanulmányozása. A vizsgálatokat idősök körében tervezzük elvégezni. A tápláltsági állapot vizsgálata: BMI (testtömeg index), testösszetétel-vizsgálat bioimpedancia analízis elvén működő InBody 170/770-es készülékkel, alultápláltság rizikósűrés az idősökre validált Mini Nutritional Assessment (MNA) felhasználásával. A tápanyagbeviteli értékek vizsgálata: adatfelvétel - 3 napos táplálkozási napló, 2x24 órás recall, táplálkozási attitűd vizsgálat Likert-skálával / Osgood-skálával valamint az adatfeldolgozás NutriComp Sport programmal, és adatok kiértékelése (leíró statisztika, szignifikancia vizsgálat, összefüggés vizsgálat) SPSS statisztikai / Excel programmal történik. Hazánkban eddig elsősorban keresztmetszeti vizsgálatok történtek, jelen vizsgálat újdonságtartalma az, hogy longitudinális vizsgálatról van szó.

A KUTATÁS VEZETŐJE: Veresné Dr. Bálint Márta

KONTAKT: Veresné Dr. Bálint Márta - veresne@se-etk.hu

A kutatás egyik célja különböző hazai élelmiszerek (elsősorban méz, kézműves ecetek, gyümölcsök és zöldségek és készítményeik, erjesztett alkoholos italok) antioxidáns tulajdonságainak meghatározása. Ugyancsak vizsgáljuk az egyes élelmiszeripari technológiák (pl. hőkezelés) hatását az antioxidánsok változásának szempontjából. Ezeket az eredményeket célirányos, termékspecifikus fiziko-kémiai mérésekkel és (klasszikus és műszeres) érzékszervi vizsgálatokkal egészítjük ki. A különböző tulajdonságok között fennálló kapcsolatok statisztikai számításokkal értékelhetők, és ezek alapján újszerű összefüggésekre derülhet fény, melyek a termékek botanikai/földrajzi eredetére utalhatnak. A kutatás másik fő irányvonala az allergén szennyezők és mikotoxinok meghatározása bizonyos élelmiszerek és konyhai technológiák során használt eszközök esetében.

Az élelmiszerek vagy élelmiszer alapanyagok biológiailag aktív komponenseinek vizsgálata elsősorban azok egészségre gyakorolt potenciális hatása miatt fontos. Ugyanakkor, amennyiben párhuzamosan az egyes élelmiszerek érzékszervi jellemzőit is vizsgáljuk, ezek összefüggései az antioxidáns tulajdonságokkal az élelmiszerek kiválasztásának és felhasználásának szempontjából többlet információs értékkel bírnak. Mindemellett - egyéb fiziko-kémiai vizsgálatokkal kiegészítve - a felhasznált nyersanyagok, technológiák vonatkozásában is olyan információt nyerhetünk, amely az egyes termékek botanikai vagy földrajzi eredetét is felfedheti. A kutatás másik fő irányvonala, az allergén szennyezők és mikotoxinok vizsgálata napjaink fontos egészségügyi kihívásaira kíván válaszolni.

A KUTATÁS VEZETŐJE: Dr. Benedek Csilla, Hermánné Dr. Juhász Réka

KONTAKT: Dr. Benedek Csilla - benedek.csilla@se-etk.hu
Hermánné Dr. Juhász Réka – juhasz.reka@se-etk.hu

PARTNERINTÉZMÉNY: Szent István Egyetem Élelmiszertudományi Kar

FIZIOTERÁPIAI TANSZÉK

TANSZÉKVEZETŐ: DR. HORVÁTH MÓNICA főiskolai tanár

ELÉRHETŐSÉG: TEL: 48-65980, E-MAIL: FIZIOTERAPIA@SE-ETK.HU

AZ ÚSZÓVÁLL PREVENCIÓS LEHETŐSÉGEI GYERMEKKORBAN

Az úszók egyik leggyakoribb mozgásszervi panasza a váll elülső részének krónikus fájdalma. Az úszóváll néven is emlegetett állapot vezető tünete az aktivitás közben vagy után fellépő fájdalom, melyet idővel a vállízületi mozgások beszűkülése, funkciójának romlása követhet. Az úszóváll előfordulása az úszóversenyzők körében igen magas, az irodalmi adatok 40-91% közötti érintettségéről számolnak be (kortól, nemtől, illetve a terhelés mértékétől függően).

Jelen kutatás célja a Magyar Úszó Szövetség Jövő Bajnokai programban résztvevő 11-13 éves gyermekeinek (N=240) felmérése (váll- és testtartás-vizsgálata), rizikófaktorok feltárása, prevenciós program összeállítása, betanítása a gyermekeknek és a velük foglalkozó edzőknek, és az eredmények hosszútávú követése. További hosszú távú tervek közé tartozik a többi, úszással kapcsolatos mozgásszervi probléma feltárása, prevenciója, és az is, hogy minden uszodában elérhető legyen az úszóváll és egyéb úszóknál előforduló probléma prevenciójában jártas gyógytornász.

A programot nagy érdeklődés és igény kíséri mind az edzők, mind a szülők részéről. Amennyiben sikerül a prevenciós gyakorlatok rendszeres végzését, ellenőrzését megvalósítani, elkerülhető lesz a panaszok kialakulása, a későbbiekben a maradandó károsodások kialakulási gyakorisága csökkenthet, javulhat a teljesítmény és a sportéletkor is.

A KUTATÁS VEZETŐJE: Dr. Mayer Ágnes

KONTAKT: Dr. Mayer Ágnes - mayer.agnes@se-etk.hu

PARTNERINTÉZMÉNYEK: Fonyódi Gyógyintézet, Magyar Úszó Szövetség

A HATÉKONY EGÉSZSÉGÜGYI KOMMUNIKÁCIÓ SZEREPE AZ ADHERENCIA NÖVELÉSÉBEN

A kutatás célja megvizsgálni, hogy a gyógytornászok (terapeuták) részéről az első találkozás alkalmával megjelenő kommunikációs stratégiák – nyitott kérdések, odafigyelést jelző megnyilvánulások, információnyújtás/magyarázat – mutatnak-e összefüggést a betegek későbbi motivációs, elégedettségi szintjével, valamint az adott terápia melletti elköteleződésük mértékével.

A kutatás megfigyeléses, keresztmetszeti, survey jellegű, továbbá – a gyógytornász kommunikációjának módja és a beteg attitűdje közötti – összefüggéseket feltáró vizsgálat. Az adatgyűjtés két fázisra osztható. Első lépésben a gyógytornász és a beteg közötti első találkozás hangfelvételes rögzítése történik, majd ezután a beteg (önkitöltős) kérdőíves felmérésére kerül sor. A mintavételezés módja: kényelmi mintavételezés.

Az adatok feldolgozása egyrészt a hangfelvételek és a kitöltött kérdőívek alapján nyert adatok kvantitatív elemzésével, statisztikai módszerek alkalmazásával, összefüggés-vizsgálatok végzésével történik. Az adatok kvalitatív módszerek alkalmazásával is elemzésre kerülnek. A hangfelvételek, azaz a terapeuta és a beteg közötti kommunikáció elemzése a vonatkozó nyelvészeti-pragmatikai elméletek, illetve a konverzációelemzés keretei között történik.

A kutatás elméleti relevanciája: Bár az egészségügyi kommunikáció kutatása külföldön nagy múltra tekint vissza, és jelentős mennyiségű szakirodalom áll a rendelkezésünkre, a kutatás hazai szinten egyedülállónak számít – tudomásom szerint Magyarországon ilyen jellegű kutatás még nem született. Továbbá, nemzetközi szinten is ritka az olyan vizsgálat, mely az összefüggések feltárására törekedve közvetlenül összekapcsolja a terapeuta-beteg találkozás során ténylegesen megjelenő kommunikációs folyamat elemzését (hang-, illetve videofelvételek segítségével) a betegek interakciót követő attitűdjeivel.

További újdonsága a kutatásnak, hogy a gyógytornászok kommunikációját elemzi, mely szintén kevésbé kutatott terület – a legtöbb egészségügyi kommunikációra vonatkozó vizsgálat fókuszában az orvos-beteg interakciók állnak. Következésképpen új távlatokat nyit az egészségügyi kommunikáció kutatási területén belül, amennyiben a gyógytornászok kommunikációs stratégiáinak és a betegek aktív terápiákhoz való adherenciájának lehetséges összefüggéseit vizsgálja. Az aktív (mozgás)terápiának pedig nagyon nagy szerepe van mind az akut, mind pedig a krónikus állapotok sikeres kezelésében.

A kutatás gyakorlati relevanciája: A pozitív kimenetelű kezelés a betegségteher csökkentése és az életminőség javítása által egyrészt a beteg és a terapeuta közös érdeke, másrészt a sikeres terápia az egészségügyi rendszer további terhelését is csökkenti – mind anyagi, mind pedig emberi erőforrás tekintetében.

Hosszútávon mind az orvosok, mind a gyógytornászok, és egyéb egészségügyi szakdolgozók munkáját segítheti, ha kidolgozásra kerül egy olyan kommunikációs modell, melynek alkalmazásával a betegek bizalma könnyebben elnyerhető, és amely elősegíti a betegek motivációjának, és adherenciájának a növelését.

Céloom egy ilyen bizonyítékokon alapuló kommunikációs modell kidolgozása, melyhez remélhetőleg saját kutatási eredményeim is hozzájárulnak majd, és amely később beépíthető a gyógytornászhallgatók képzésébe.

A KUTATÁS VEZETŐJE: Dr. Németh T. Enikő
KONTAKT: Udvardi Anna - udvardi.anna@se-etk.hu
PARTNERINTÉZMÉNY: Szegedi Tudományegyetem Nyelvtudományi Doktori Iskola

KOMPLEX FIZIOTERÁPIA CISZTÁS FIBRÓZISBAN

A Cisztás Fibrózis (CF) otthoni mindennapos kezelése hatalmas teher a betegek számára, ezért gyakran kihagyják a terápia egyes elemeit, melyek nem csak önmagukban fontosak, hanem egymásra gyakorolt jótékony hatásuk is jelentős. A két beteggel végzett, négy hónapig tartó vizsgálat célja egy olyan komplex otthoni fizioterápia volt, mely segíti a beteget valamennyi terápiás elem megfelelő arányú megtartására (inhaláció, expectoráció, fizikai aktivitás). A komplex fizioterápia biztosította az összes elem meglétét és nem jelentett közepesnél nagyobb megterhelést a betegeknek a program végén kitöltött kérdőív alapján. Annak ellenére, hogy a tervezetthez képest jóval kevesebbszer tudták heti menetrendjükbe beilleszteni, mégis javult a betegek mindennapos terhelhetősége. A kimaradások háttérében többnyire betegség, időhiány, tanulmányi vagy munkahelyi elfoglaltság állt.

A KUTATÁS VEZETŐJE: Dr. Borka Péter
KONTAKT: Dr. Borka Péter - borka.peter@se-etk.hu
PARTNERINTÉZMÉNYEK: Országos Cisztás Fibrózis Központ, Országos Korányi TBC és Pulmonológiai Intézet

A BEAVATKOZÓ ÁLLOMÁNY KONDICIONÁLIS KÉPESSÉGEI FEJLESZTÉSÉNEK ÚJ IRÁNYAI, KÜLÖNÖS TEKINTETTEL A KATASZTRÓFÁK FELSZÁMOLÁSÁNÁL JELENTKEZŐ EXTRÉM HATÁSOK KEZELÉSÉRE

A MAB tudomány-rendszer-tani csoportosítása és a 2012/7/III/9. és 2014/7/VI/1. számú határozatai alapján a Társadalomtudományok tudományterület tudományágain belül helyezkednek el a Hadtudományok. Jelentése: a nemzetközi és nemzeti biztonságot fenyegető kihívások és veszélyek ellen alkalmazott katonai erők és eszközök sikerét meghatározó elméleti tételek és tapasztalatok összefoglaló ismeretrendszere.

A modern hadtudomány ajánlásokat tesz: a katonai stratégia, a katonai doktrínák, a hadászat, a hadművelet, harcászat mellett a fegyveres erők építésére, szervezeteinek konkrét kialakítására, felkészítésük, anyagi-technikai, katonai egészségügyi ellátásuk, valamint a logisztika egyéb sokrétű feladatainak legcélszerűbb előkészítésére illetve végrehajtására.

A védelemtudomány magába foglalja a hadviseléssel, a fegyveres küzdelemmel kapcsolatos katonai elméletet és gyakorlatot, a védelemgazdaságtant, a haditechnikát, a polgári és a rendvédelmet. Az ország védelmének egyre komplexebb és tágabb értelmezése keretében a „klasszikus” hadtudomány mellett, illetve a hadtudományon belül értelmezhető a rendvédelem szerepe is (Rendőrség; Katasztrófavédelem, benne a polgári védelem és a tűzoltóság feladatai; a NAV Vám- és Pénzügyőrség).

A fegyveres- és rendvédelmi szervek legnagyobb értéke a személyi állománya. Az állomány pályaalkalmassága a kiválasztás, felkészítés során vizsgálandó. A pályán tartás (egyúttal a bevethetőség, harcképesség biztosítása) feladatai a folyamatos képzés, a kondicionális képességek fejlesztése, valamint szükség esetén a rehabilitáció. A kondicionális képességek fejlesztése a hon- és rendvédelem minden ágazatában kiemelt figyelmet érdemel. A beavatkozó állomány mindennapi munkája során enormis megterheléseknek van kitéve. A teljesítőképesség csökkenésében, a fáradásban központi idegrendszeri, szabályozási és izomzati (lokális) tényezők egyaránt szerepet játszanak. Az edzettek jobban tudják mozgósítani tartalékaikat, ezért az állomány teljesítőképességének hosszú távú megőrzésében szerepet kell kapnia az idegrendszer ilyen irányú fejlesztésének. Kutatásomban kiemelt szerepet szánok a neurológiai szempontú megközelítésnek, így például a koordinációs és egyensúlyozó képesség vizsgálatának. Vizsgálok minden olyan lehetőséget, melyekkel csökkenthetők az egészségkárosodások, ugyanakkor maximalizálható a szolgálatban, szakmai kiteljesedésben eltöltött évek száma, illetve a várható életminőség.

A KUTATÁS VEZETŐJE: Vásárhelyi-Nagy Ildikó

KONTAKT: Vásárhelyi-Nagy Ildikó - vasarhelyi.nagy@se-etk.hu

PARTNERINTÉZMÉNY: Közszolgálati Egyetem

VASTAGBÉLDAGANATOS BETEGEK ONKOTERÁPIÁJA SORÁN ACTIVITY TRACKER HASZNÁLATÁVAL

Ismert, hogy a CRC megelőzésében mind a primer, mind a szekunder prevencióban jelentős szerepe van a mozgásnak. Metasztatikus CRC betegek 48 órás folyamatos infúziót kapnak. A vizsgálatba adjuváns és elsővonalbeli kezelést kapó beteget választottunk be. A kezelés ideje alatt a betegek fizikai aktivitása nagy szórást mutat, így a vizsgálat előtt teljes állapotfelmérést végzünk. A Godin Leisure-Time Exercise Questionnaire (GLTEQ) a hétköznapi fizikai aktivitási habitust méri, a BERG Egyensúly Skála (BBS) és a Tinetti-féle teszt a statikus és a dinamikus egyensúlytartásról és járásvizsgálatról adott objektív képet, míg a MFSI-SF teszt a szomatikus és pszichés aktivitásról adott információt. A QLQ-c30as kérdőívet kemoterápiás kezelés előtt és utáni héten is kitöltetjük. Activity Tracker órákat helyezünk fel a betegekre a kezelés megkezdésekor, és a kezelés befejezésével az órákat levesszük és kiértékeljük. A betegcsoport beválasztása homogén. Kérdéseink: Teljes túlélésben (OS) és a progresszióig eltelt időben (PFD) vagy csak az életminőségben mérhető a változás? A pilot program tervezetten 3 hónap betanítási, majd 5 év utánkövetést céloz meg.

A KUTATÁS VEZETŐJE: Dr. Horváth Anna (Semmelweis Egyetem Általános Orvosi Kar)

KONTAKT: Kapitány Zsuzsanna - kapzsu@t-online.hu

PARTNERINTÉZMÉNY: Magyar Tudományos Akadémia – Eötvös Loránd Tudományegyetem
Statisztikus és Biológiai Fizika Kutatócsoport

SZÜLÉSZETI ÉS NŐGYÓGYÁSZATI KLINIKAI ISMERETEK TANSZÉK

TANSZÉKVEZETŐ: DR. RIGÓ JÁNOS egyetemi tanár

ELÉRHETŐSÉG: TEL: 48-64890, E-MAIL: SZULESZETI.TANSZEK@SE-ETK.HU

A TERHESSÉGI HYPERTÓNIAK ETIOLÓGIÁJÁNAK ÉS KLINIKUMÁNAK VIZSGÁLATA ÉS A TERHESGONDOZÁS JELENTŐSÉGE A KÓRKÉP FELISMERÉSÉBEN

A mikroRNS-ek (miRNS) rövid, nem kódoló RNS molekulák, melyek fontos szerepet töltenek be az eukarióta gének poszttranszkripció szabályozásában. A placenta eredetű miRNS-ek vélhetően részt vesznek a placentáció szabályozásában és szükségesek a terhesség zavartalan lefolyásához. A praeeclampsia (PE) súlyos anyai és magzati szövődeményekkel járó kórkép, kialakulásának oka a mai napig vitatott. Több tanulmány számolt be a placentáris miRNS-ek megváltozott expressziójáról hipertóniával szövődött terhességben.

A placenta specifikus miRNS-ek egy része, a trophoblastsejtek által termelt exoszómák révén kijut az anyai véráramba. A keringésben kimutatható miRNS-ek információt nyújthatnak a terhesség lefolyásáról, ezáltal biomarkerként szolgálhatnak különböző kórképek kimutatására.

Célunk a placenta specifikus miRNS-ek expressziós vizsgálata placenta- és anyai vérmintákban, szignifikáns eltérések keresése a PE-val szövődött és élettani terhességek között.

A keringésben kimutatható placenta-eredetű miRNS-ek információt nyújthatnak a terhesség lefolyásáról, ezáltal biomarkerként szolgálhatnak különböző terhességi kórképek kimutatására. Célunk a miRNS-ek diagnosztikai felhasználhatóságának vizsgálata, illetve az általuk szabályozott molekuláris útvonalak feltárása. A vizsgálat eredményei hozzájárulhatnak a praeeclampsia hátterében álló kóros folyamatok megismeréséhez, amely a későbbiekben elősegítheti a diagnosztika és terápiás szerek fejlesztését.

A KUTATÁS VEZETŐJE: Dr. Rigó János

KONTAKT: Dr. Rigó János - rigo.janos@se-etk.hu

PARTNERINTÉZMÉNYEK: Magyar Tudományos Akadémia Természettudományi Kutatóközpont
Enzimológiai Intézet

SZEMÉSZETI KLINIKAI ISMERETEK TANSZÉK

TANSZÉKVEZETŐ: DR. KOVÁCS ILLÉS egyetemi docens

ELÉRHETŐSÉG: TEL: 48-65855, E-MAIL: SZEMESZETI.TANSZEK@SE-ETK.HU

SZARUHÁRTYA DISZTRÓFIÁK DIAGNOSZTIKÁJA ÉS KEZELÉSI LEHETŐSÉGEI

A kutatás során vizsgáljuk a leggyakoribb, látásomlást okozó szaruhártya disztrófiák diagnosztikájának lehetőségeit az újabb képalkotó módszerekkel, valamint a modern terápiás módszerekkel elérhető vizuális eredményeket.

A kutatás eredményeképpen újabb ismereteket szerezhethetünk a látásromlást okozó szaruhártya disztrófiák felismerésével és kezelésével kapcsolatban, így a betegek számára jobb látóélesség és életminőség biztosítható.

A KUTATÁS VEZETŐJE: Dr. Szentmáry Nóra

KONTAKT: Dr. Kovács Illés - kovacs.illes@se-etk.hu

ORTHOKERATOLÓGIA SZEREPE A MYOPIA PROGRESSZIÓBAN

A kutatás célja az elmúlt 12 évben az SE Szemészeti Klinikán megjelent közel 150 páciens orthokeratológián átesett páciens adatainak feldolgozása. A vizsgálat objektív tesztekre (refrakció meghatározás, bulbuszhossz, pachymetria) épül.

Az orthokeratológias kezelésben részesült fiatalok bulbuszváltozása minimális, esetleg normál kontroll csoporthoz mérten kisebb a növekedés. A kutatás eredményeképpen újabb ismereteket szerezhethetünk a rövidlátás fokozódásának pathomechanizmusáról, esetleges befolyásolásának lehetőségeiről, így a betegek számára jobb életminőség biztosításáról.

A KUTATÁS VEZETŐJE: Dr. Tapasztó Beáta

KONTAKT: Dr. Tapasztó Beáta - tapaszto.beata@se-etk.hu

ÚJ LEHETŐSÉGEK A KERATOCONUS TERÁPIÁJÁBAN

A kutatás során vizsgáljuk a keratoconus crosslinking kezelésével elérhető terápiás eredményeket, különös tekintettel látóélesség alakulására, valamint a szaruhártya stabilitásának és érzékenyégének változására. A kutatás eredményeképpen újabb ismereteket szerezhethetünk a keratoconus crosslinking kezelésével kapcsolatosan, így a keratoconusban szenvedők számára időben történő adekvát kezeléssel jobb látóélesség és életminőség biztosítható.

A KUTATÁS VEZETŐJE: Dr. Nagy Zoltán Zsolt

KONTAKT: Dr. Nagy Zoltán Zsolt – nagy.zoltan@se-etk.hu

ÚJ LEHETŐSÉGEK A KERATOCONUS KORAI FORMÁINAK DIAGNOSZTIKÁJÁBAN

A kutatás során vizsgáljuk a keratoconus korai formáinak diagnosztikai lehetőségeit újabb képalkotó módszerekkel, a klinikai tünetek megjelenése előtt.

A kutatás eredményeképpen újabb ismereteket szerezhethetünk a keratoconus korai formáinak felismerésével kapcsolatosan, így az érintettek számára időben történő adekvát kezeléssel jobb látóélesség és életminőség biztosítható, továbbá elkerülhető a refraktív beavatkozások helytelen indikálása.

A KUTATÁS VEZETŐJE: Dr. Kovács Illés

KONTAKT: Dr. Kovács Illés - kovacs.illes@se-etk.hu

CSALÁDGONDOZÁSI MÓDSZERTANI TANSZÉK

MEGBÍZOTT SZAKMAI FELELŐS: **DR. SZABÓ LÁSZLÓ** főiskolai tanár

ELÉRHETŐSÉG: TEL: 48-64840, E-MAIL: CSALADGONDOZAS@SE-ETK.HU

VÉDŐNŐI ELLÁTÁS EURÓPÁBAN

Magyarországon a védőnők főleg két fejlődési időszakban foglalkoznak a családokkal; a várandósság alatt és a gyermek 0-7 éves életkora között. A védőnői szolgálatot 1915-ben alapították Magyarországon. Jelenleg a védőnők képzése 8 szemeszterben történik. Vizsgálni kívánjuk, milyen specialisták nyújtanak hasonló szolgáltatást a családoknak különböző európai országokban. Felmérésünk paramedikális végzettségűekkel foglalkozik, akik ellátják a családokat, kiegészítik az orvosok munkáját. A következő kérdések fontosak:

- Mi a végzettsége azon személynek, aki a várandóssal foglalkozik, de nem orvos?
- Milyen hosszú a képzése?
- Milyen vizsgálatokat végezhet önállóan?
- Ki végzi az újszülött első otthoni látogatását?
- Mi a végzettsége annak a személynek, aki az újszülött otthoni vizsgálatát végzi, de nem gyermekorvos?
- Ki ellenőrzi a védőoltásokat?
- Van-e felsőfokú képzése a paramedikális személynek, ha igen, milyen hosszú?

A KUTATÁS VEZETŐJE: Dr. Szabó László

KONTAKT: Szöllősi Katalin - szollosi.katalin@se-etk.hu

PARTNERINTÉZMÉNYEK: College of Health and Social Care, University of Derby, England;
University of Zagreb, Croatia

VIZELETTARTÁSI ÉS ÜRÍTÉSI PROBLÉMÁK VIZSGÁLATA

Urodinámia az alsó húgyúti rendszer funkcióját vizsgálja. Különböző gyermekgyógyászati problémák vizsgálatára alkalmas mindkét nemben csecsemőkortól serdülőkorig. Vizsgálatunk célja az I-es típusú (insulin dependens) cukorbeteg gyermekek vizelésének vizsgálata, az autonóm neuropathia húgyúti kori jeleinek keresése és összefüggések kimutatása a húgyhólyag működési zavar és a subklinai autonóm neuropathia között. Továbbá a húgyhólyagra ható neurotoxicitás keresése különböző gyógyszerek alkalmazása kapcsán.

A KUTATÁS VEZETŐJE: Dr. Szabó László

KONTAKT: Dr. Szabó László - szabo.laszlo@se-etk.hu

POSZTPARTUM NŐI SZEXUÁLIS FUNKCIÓK PROSPEKTÍV VIZSGÁLATA

A gyermek születése számos változást hoz egy pár életébe. A nőknél felmerülő problémák kevés figyelmet kapnak, sokszor tabu témának tekinthetőek. Kutatásunk során az első egy évben jelentkező olyan leggyakoribb problémákat vizsgáljuk, mint inkontinencia, testkép, párkapcsolat minősége, hangulat, továbbá hangsúlyosan a szexuális funkciók. Megvizsgáljuk a különböző szexuális diszfunkciók gyakoriságát, továbbá a szülés módjának, csecsemőtáplálásnak, szociodemográfiai tényezőknek és a felsorolt gyakori problémáknak a szexuális funkciókra gyakorolt hatását. Kutatásunk longitudinális felmérés, mely kérdőíves módszerrel történik. A vizsgálat eredményei alapjait szolgálhatják a védőnői munkát segítő szakmai anyagok kidolgozásához a témában.

A KUTATÁS VEZETŐJE: Szöllősi Katalin

KONTAKT: Szöllősi Katalin - szollosi.katalin@se-etk.hu

A KORASZÜLÉS/ KISSÚLYÚ SZÜLETÉS/ FEJLŐDÉSI RENDELLENESÉGEK KIALAKULÁSÁNAK OKAIT VIZSGÁLÓ FELMÉRÉS

Magyarországon a koraszülések aránya az európai átlagot meghaladó 8,7% (2016), mely nem változott jelentősen az elmúlt két évtizedben. Európai országokat összehasonlítva hazánkban találjuk az „éretlen koraszülöttek” (<34) legmagasabb arányát (15%), mely évente közel 1400 főt jelent. A koraszülések mellett jelentős az előfordulási gyakorisága az enyhe (39,9/1000) és súlyos (13,9/1000) fejlődési rendellenességeknek is. Ezek az állapotok negatívan befolyásolhatják a megszületést követő rövid távú túlélési esélyeket, hosszú távon az egészségben eltöltött évek számát, a krónikus megbetegedések előfordulási gyakoriságát és gyakran maradandó károsodásokat okoznak. A fent említett tények meghatározzák az egyén fejlődését, de jelentős hatással vannak a család működésére, annak esetleges meggyengülésére és számos társadalmi folyamatra is. Az említett két krízis kialakulásában jelentős szerepe van a várandóssággal összefüggő és attól független anyai megbetegedéseknek, az anyai egészségmagatartásra ható demográfiai, szociális, gazdasági, pszichés hatásoknak, az addiktív magatartásnak, melyek részletes feltérképezése, összefüggés-vizsgálata elősegíti a reprezentatív kutatási eredményekre alapozott intervenciók tervezését hazánkban.

TUKEB engedély száma: 5297-2/2018/EKU

A KUTATÁS VEZETŐJE: Dr. Fogarasi-Grenczer Andrea

KONTAKT: Dr. Fogarasi-Grenczer Andrea - grenczera@se-etk.hu

Hegedűsné Talabér Júlia - talaber.julia@se-etk.hu

EGÉSZSÉGTUDOMÁNYI KLINIKAI TANSZÉK

TANSZÉKVEZETŐ: **DR. GADÓ KLÁRA** főiskolai tanár

ELÉRHETŐSÉG: TEL: 48-64850, E-MAIL: EGTUD.KLINIKAI@SE-ETK.HU

ORÁLIS ANTIKOAGULÁNS KEZELÉSBEN RÉSZESÜLŐ BETEGEK TERÁPIÁS ADHERENCIÁJA

A hatékony terápia elengedhetetlen összetevője a beteg együttműködési készsége. Mivel a thromboembóliák okozta morbiditás és mortalitás jelentős mértékű, e betegségek jelentős életminőség romlást is okoznak, ezért nagyon fontos az eredményes kezelés, megelőzés. Ismert tény, hogy a vénás thromboembóliás megbetegedésben szenvedők csak mindössze 40%-a részesül megfelelő terápiában. Hogy ezen változtatni tudjunk, ismernünk kell a non-adherencia tényezőit. A kutatás célja a non-adherencia faktorainak feltérképezése, a beteg együttműködési készségét akadályozó összetevők megismerése. Ez szorosan összefügg a betegegyüttműködéssel is, melynek javítására szintén kísérletet teszünk. Kutatásunk során összehasonlítjuk a K vitamin antagonistá és az ún. új típusú alvadásgátló gyógyszerekkel kapcsolatos gyógyszeradherenciát is. Célunk az alvadásgátló kezelés hatékonyságának javítása.

A KUTATÁS VEZETŐJE: Dr. Gadó Klára

KONTAKT: Dr. Gadó Klára - gadok@se-etk.hu

PARTNERINTÉZMÉNY: Semmelweis Egyetem Szent Rókus Egyetemi Kórház és Intézményei

EGYNAPOS SEBÉSZETTEL KAPCSOLATOS GAZDASÁGOSSÁGI, BETEGBIZTONSÁGI KÉRDÉSEK

Összefoglaló elemzést szeretnénk nyújtani a jelen magyarországi és nemzetközi egynapos sebészettel kapcsolatos szabályozásról és problémákról, specialitásokról. Ezután egy, lehetőség szerint az egész országot reprezentáló kérdőíves felmérést tervezünk. Ennek tárgya a gazdaságos szervezési lehetőségek, a betegbiztonsági problémák, különös tekintettel az infekciókontroll kérdéseire.

Az egynapos sebészet köztudottan gazdaságosabb, és a viszonylag alacsony rizikójú műtétek elvégzésére olcsóbb megoldást nyújt. Ennek ellenére Magyarország egynapos sebészeti ellátási aránya a hagyományos kórházhoz képest lényegesen kisebb.

A kutatás az ennek hátterében lévő problémákat, akadályokat szeretné összegezni, segítve azok elhárítását.

A KUTATÁS VEZETŐJE: Dr. Gadó Klára
KONTAKT: Dr. Gadó Klára - gadok@se-etk.hu
PARTNERINTÉZMÉNY: Ferencvárosi Egészségügyi Szolgálat

KÜLÖNBÖZŐ ÖSSZETÉTELŰ PARENTERÁLIS TÁPLÁLÓ KEVERÉKINFÚZIÓK STABILITÁSÁNAK VIZSGÁLATA. MESTERSÉGES TÁPLÁLÁS GYAKORLATA. KÓRHÁZI, KLINIKAI TÁPLÁLÁSI TEAMEK GYAKORLATÁNAK ELEMZÉSE

All-in-one gyári parenterális tápláló keverékinfúziók stabilitásának nyomon követése az alkalmazást modellező hozzáadott additív hatására neminvazív spektrofotometriás módszerekkel.

Budapesti és vidéki időszotthonokban, illetve kórházi rehabilitációs osztályokon a tápszeres ellátás gyakorlatának, a betegek tápláltsági állapotának felmérése, a mesterséges táplálás során előforduló szövődmények okának elemzése.

A KUTATÁS VEZETŐJE: Dr. Zelkó Romána (SE GYTK), Dr. Gaál Péter (SE EKK)
KONTAKT: Kovácsné Dr. Balogh Judit - balogh.judit@se-etk.hu

THROMBOCYTA RETRACTIO VIZSGÁLATA ANTIFOSZFOLIPID SZINDRÓMÁBAN SZENVEDŐ BETEGEKEN

A csökkent thrombocyta retractio fokozza a thrombosis kialakulásának lehetőségét. Az antifoszfolipid szindróma egyik meghatározó sajátossága vénás vagy artériás thrombosis kialakulása és a thrombocyták működésének rendellenessége. A retractio vizsgálatát a Biofizikai és Sugárbiológiai Intézetben kidolgozott mikroszkópos retractiometerrel végezzük. Új, korszerű, gyors diagnosztikai eljárást tesz ez a módszer lehetővé.

A KUTATÁS VEZETŐJE: Dr. Domján Gyula

KONTAKT: Dr. Gadó Klára - gadok@se-etk.hu

PARTNERINTÉZMÉNY: Semmelweis Egyetem I. Sz. Belgyógyászati Klinika, SE Labormedicina Intézet

OXIOLÓGIA ÉS SÜRGŐSSÉGI ELLÁTÁS TANSZÉK

TANSZÉKVEZETŐ: DR. SZÉKELY ANDREA egyetemi docens

ELÉRHETŐSÉG: TEL: 48-65844, E-MAIL: OXIOLOGIA@SE-ETK.HU

A KIVONULÓ MENTŐDOLGOZÓK HALÁLÁLLAL KAPCSOLATOS ATTITŰDJÉNEK VALAMINT BEFOLYÁSOLÓ TÉNYEZŐINEK VIZSGÁLATA

A halál jelentése kultúránként alapvetően más, a halálhoz való viszonyulás az adott kultúra és társadalmi rendszer hatására folyamatosan változik, de az ember - bár fél a halától - mégis kíváncsi. A saját halálunktól való félelmünk olyan negatív érzelmi reakció, amelyet egy olyan állapot felidézése provokál, amikor valaki személyesen találkozik egy élet végtérésével munkája során. A halál kérdésével való foglalkozást a jóléti társadalmak demográfiai és gazdasági változásai is indokolják. Az átlagéletkor tartós emelkedése, valamint a születési arányszám csökkenése a jóléti társadalmakban a lakosság létszámának a csökkenését eredményezte, amely számos egészségügyi, nyugdíj-biztosítási és szociális problémát von maga után. Az idősök számának rohamos növekedése nem elhanyagolható terhet ró az egészségügyi ellátórendszerre, ennek is egy speciális ágára, a sürgősségi betegellátásra. Ezen betegek hozzátartozói gyakran kérik az országos mentőszolgálat segítségét, így sokszor legelőször a kivonuló mentőegységek találkoznak a haldoklókkal vagy elhunytakkal. A dolgozók kénytelenek felkészülni erre az akár mindennapos élményre, és különböző megküzdési stratégiákat is el kell sajátítaniuk a zavartalan munkavégzés érdekében. A stressz hatására kialakult sokszor negatív megküzdési stratégia hosszútávon jelentős egészségkárosító hatással bír. Ez idővel rossz minőségi életévekhez és korai halálhoz vezet. A mentődolgozók körében régóta ismert a fokozott stressznek való kitettség és annak következményeinek jelenléte. Ahogy fentebb már említettük, a halállal való találkozás a prehoszpitális ellátás egyik velejárója, és mint ilyen, stressztényező. A jelen kutatásban arra keressük a választ, hogy a mentődolgozók körében a halálhoz való hozzáállás miként befolyásolja a konfliktusmegoldási válaszokat, és hogy ezen válaszok kialakításában van-e szerepe a szülői neveletésnek.

A vizsgálat célja: Összefüggéseket és befolyásoló tényezőket keresni a halálhoz mint stresszogen tényezőhöz való viszonyulás, ill. az ennek hatására kialakított konfliktuskezelési válaszok és a szülői neveletés között. Mindezen összefüggések ismeretében lehetőség nyílik olyan prevenció programok létrehozására, melyek elősegítik a hatékonyabb konfliktusmegoldó válaszok kialakítását, ezáltal a halállal kapcsolatos stressz feldolgozását a kivonuló mentődolgozók körében.

A KUTATÁS VEZETŐJE: Moskola Vladimír

KONTAKT: Moskola Vladimír – moskola.vladimir@se-etk.hu

PARTNERINTÉZMÉNY: Országos Mentőszolgálat

TANSZÉKVEZETŐ: DR. PÁNDICS TAMÁS főiskolai docens

ELÉRHETŐSÉG: TEL: 48-64870, E-MAIL: EPIDEMIOLOGIA@SE-ETK.HU

ATP JELENLÉTÉN ALAPULÓ GYORS MIKROBIOLÓGIAI MÓDSZEREK A FERTŐZÉSEK MEGELŐZÉSE CÉLJÁBÓL

A megbiztonság javítása érdekében hatékonyabb ellenőrzésre van szükség az egészségügyi intézmények takarítási és fertőtlenítési protokolljába az egészségügyi személyzet higiénés szokásaiba. Az egészségügyi környezet tisztaságát a fertőtlenítés hatékonyságát különböző módszerekkel ellenőrizhetjük. Hazánkban a fluoreszcens gélek UV fényel történő detektálása, egy igen népszerű és hasznos eszközzé vált a betegellátásban a tisztaság és a fertőtlenítés ellenőrzésére. Számos előnye mellett azonban nem rendelkezik azzal a lehetőséggel, hogy számszerűsíteni tudná a felületeken felelhető szennyeződés nagyságát. Az ATP jelenlétét mérő luminométerünk azonban ezt az elvárást is teljesíteni tudja, így használatával egyszerűen minősíthetjük a megmintázott felület, folyadék tisztaságát, valamin a fertőtlenítőszer hatékonyságát különböző közegekben. A klasszikus mikrobiológiai vizsgálatok specifikus eredményt adnak a felületen található baktériumokról, kórokozókról, ami hosszabb időt vesz igénybe. Különösen a környezeti higiénés ellenőrzések kapcsán igaz, hogy mire az eredmény megérkezik, már nem tudunk javító intézkedést tenni a probléma megszüntetése érdekében, ezért az időnek rendkívüli jelentősége van.

Kutatásunkban azokat a lehetőségeket keressük, hogy melyek az ATP jelenlétén alapuló mérési technikák új alkalmazásai színterei, különösen a fertőtlenítőszer hatékonyságának területén.

A KUTATÁS VEZETŐJE: Burgettiné Dr. Böszörményi Erzsébet

KONTAKT: Burgettiné Dr. Böszörményi Erzsébet - boszormenyie@se-etk.hu

LEVENDULA ANTIMIKROBIÁLIS HATÉKONYSÁGÁNAK VIZSGÁLATA

A Magyar Gyógyszerésztudományi Társaság 2018-ban a levendulát választotta az Év gyógynövényének. A korábbi, levendulára vonatkozó kutatási eredményeink alapján elmondható, hogy a levendulafőzet nem csak igen magas antioxidáns kapacitással bír, valamint jelentős a polifenol és flavonoid tartalma, de hatékonyan gátolja az olyan szájüregi kórokozók szaporodását, mint például az *Escherichia coli*, *Staphylococcus aureus*, *Streptococcus pyogenes*, vagy a *Candida albicans*. Az Országos Tudományos Diákköri Konferencián, valamint az Amerikai Magyar Orvosszövetség (HMAA) Nyári Konferenciáján bemutatott ígéretes kutatás folytatásaként szeretnénk a levendulafajták kémiai analitikai, illetve antimikrobiális hatásának vizsgálatát kiterjeszteni.

Célkitűzés

Különböző módon elkészített levendulavizes extrakcióinak élelmiszerek romlását előidéző kórokozók ellen kifejtett antimikrobiális hatásának vizsgálata, valamint szermaradványainak kimutatására.

Anyag és módszer

5 -10 eltérő gyártótól, illetve országból származó, kereskedelmi forgalomban kapható, emberi fogyasztásra szánt levendula virág szárítmányt tartalmazó termék vizsgálata. Extrakciós eljárások:

- 24h hideg vízben történő áztatás
- főzet (15 perces forralással)
- forrázat (15 perc hatóidővel)
- kombinált eljárás (24h áztatás, 15 perc forralás)

A kihűlt, leszűrt extrakciókat centrifugálást követően vákuum bepárlóval oldószermentesítjük. Az így nyert por állagú levendula extrakciókat oldjuk savas, alkoholos, illetve vizes közegben, majd korongdiffúziós módszerrel teszteljük antimikrobiális hatásukat, valamint biochip technológiával vizsgáljuk a kimutatható szermaradványok koncentrációját. A mikrobiológiai teszteléshez élelmiszer eredetű fertőzések kórokozóit alkalmazzuk terveink szerint *Salmonella*, *Listéria*, *E.coli* stb. és számos az élelmiszerek romlását előidéző sarjadzó, élesztő és penész-gomba törzsekkel. Ezek kiválasztása és pontosítása folyamatban van.

Eredmények hasznosítása

Kedvező eredmények esetén a porított forma könnyedén forgalomba hozható, felhasználható az élelmiszergyártás során természetes tartósítószerként, növelve a termékek eltarthatóságát, a romlást okozó mikrobák szaporodásának gátlásával. További kutatások, termékfejlesztési tesztek, érzékszervi vizsgálatok válnak indokolttá, melynek során a levendula extrakció mint természetes tartósítószer felhasználását kiaknázhathatjuk.

A KUTATÁS VEZETŐJE: Burgettiné Dr. Böszörményi Erzsébet

KONTAKT: Burgettiné Dr. Böszörményi Erzsébet - boszormenyie@se-etk.hu

A nanotechnológiai eljárások során előállított anyagok technológiai szempontból kedvező tulajdonságaik miatt egyre szélesebb körben kerülnek alkalmazásra, viszont számos kedvező tulajdonságuk mellett több, a környezetre és emberi egészségre gyakorolt kedvezőtlen hatásuk is igazolódott. A nanoanyagok kedvezőtlen tulajdonságainak rendszerbe foglalását az adathiány nagymértékben nehezíti, ezért különösen fontos a nanoanyagokkal kapcsolatos jelenleg rendelkezésre álló környezeti- és egészségkockázat elemzését megalapozó adatok összegzése, illetve a hiányzó vizsgálatok elvégzése, ezek helyettesítése modellszámítások segítségével. Elengedhetetlen a már hétköznapivá vált, a gyógyásztól az élelmiszeriparig terjedő nanotechnológiai termékeket biológiai-toxikológiai tesztrendszerekben és a környezetben való viselkedésének vizsgálata és az expozíció értékelése. Tekintettel a jelentős adathiányra, a teljes körű kockázatbecslés nehézségei esetében a kockázat gyors értékelését szemikvantitatív nanoanyag kockázatbecslési modellek segíthetik, amelyek alkalmazási lehetőségeinek feltárása szükséges. Mivel a nanoanyagok esetenként a nano mérettartományon belül is eltérő tulajdonságokat mutatnak, így a méret- hatás-dózis összefüggés vizsgálata elengedhetetlen. A kialakítandó modellek iránymutatóak lehetnek a szabályozás és kockázatelemzés sajátos adatigényeinek kialakításában, és az ehhez szükséges megfelelő vizsgálati útmutatók adaptálásában, adatgyűjtésben, viszont addig is eseti alapon meg kell határozni a várható kockázatot. Végső cél a vizsgálati eredmények alapján elvégzett kvantitatív teljes körű kockázatbecslés, amely nélkül a nanoanyagok felelősségteljes alkalmazása elképzelhetetlen.

A KUTATÁS VEZETŐJE: Dr. Pándics Tamás

KONTAKT: Dr. Pándics Tamás - pandics.tamas@se-etk.hu

Tekintettel a környezetszennyezés jelentős egészségre gyakorolt hatására, a szakemberek kockázatértékelése mellett a lakosság környezeti egészségkockázat érzékelésének vizsgálata is egyre jelentősebb szerephez jut. A kockázatérzékelés elsősorban szubjektív értékelési folyamat. A racionális kockázatérzékelés jelentősen befolyásolhatja a kockázatot és a kockázat kezelés módját, ezáltal csökkentve az egészségkárosodás bekövetkezésének lehetőségét, illetve mértékét.

A lakosság környezeti kockázatérzékelésének elemzése, a környezet és egészség viszonyának, az esetleges környezeti eredetű betegségek előfordulási gyakoriságának és a lakosság környezeti kérdésekkel kapcsolatos tájékozottságának elemzése útján valósulhat meg. A vizsgálatok eredményei a kockázatérzékelésre kidolgozott pszichometrikus paradigma és a kulturális teória hazai alkalmazhatóságát mutatják, illetve annak korlátait is előrevetítik. Az eredmények segítik a kockázatközlés hatékonyságának növelését, a racionális kockázatérzékelés által, illetve a környezeti eredetű betegségek megelőzését, felismerését és ennek eredményeképpen az egészségvédelem hatékonyságát.

A KUTATÁS VEZETŐJE: Dr. Pándics Tamás

KONTAKT: Dr. Pándics Tamás - pandics.tamas@se-etk.hu

KÖRNYEZETI EREDETŰ MEGBETEGEDÉSEK EGÉSZSÉGGKOCKÁZATÁNAK VIZSGÁLATA

Az épített és természeti környezet jelentősen befolyásolja egészségünket. Hazánkban a környezeti eredetű betegségteher az Egészségügyi Világszervezet (WHO) becslései szerint 16%-ra tehető, amely nagy terhet ró az egészségügyi ellátórendszerre, illetve a társadalomra. A környezeti eredetű betegségteher csökkentése a jelentős és kiterjedt kockázatok feltérképezése útján kezelhető hatékonyan. A környezet-egészségügyi kockázatbecslés módszerével vizsgálhatóak legobjektívebben a különböző környezeti szennyezők adott expozíció hatására kialakuló káros hatásai.

A beltéri környezetminőség egészséghatása kiemelkedő jelentőségű, mivel időnk közel 90%-át beltérben töltjük. Mind a levegő kémiai és biológiai minősége, mind az építőanyagok minősége, mind pedig a vízhálózatok minősége és állapota nagymértékben befolyásolja egészségünket.

Ezen tényezők kockázatbecslés útján történő vizsgálata, és a szükséges kockázatcsökkentő intézkedések kialakítása jelentősen hozzájárulhat a lakosság egészségi állapotának javításához.

A KUTATÁS VEZETŐJE: Dr. Pándics Tamás

KONTAKT: Dr. Pándics Tamás - pandics.tamas@se-etk.hu